

Brukerundersøkelse om samiske læremidler

LAGET FOR:

Senter for IKT i utdanningen og Sametinget

LAGET AV:

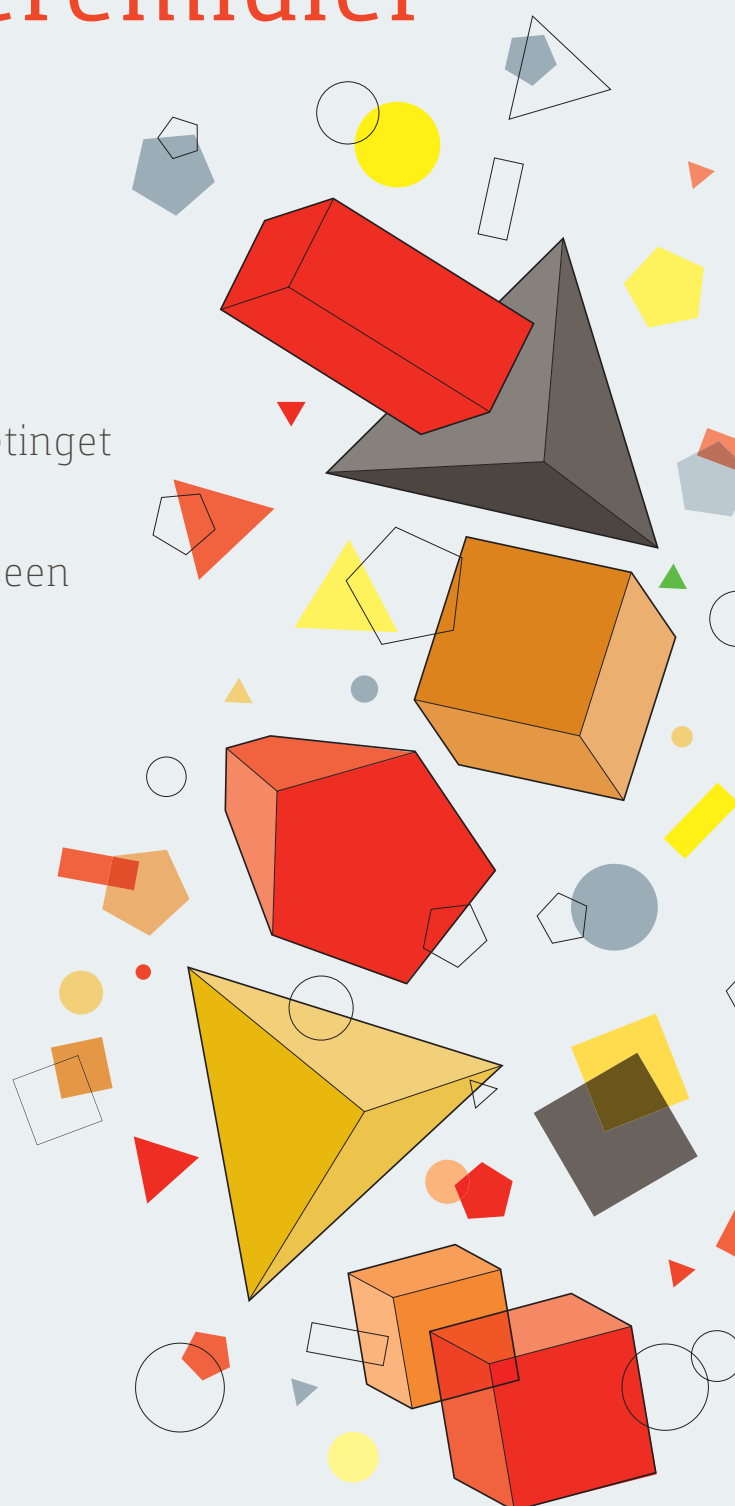
Bjørn-Ole Johannesen, Linn B Sørensen
og Geir Tommy Hoset

DATO:

13. januar 2012

SENTER
FOR IKT I
UTDANNINGEN

synovate
Research reinvented

Om Senter for IKT i utdanningen

Senter for IKT i utdanningen er et forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet. Senterets oppgave er å bidra til at bruken av IKT i skolen styrker kvaliteten på undervisningen, øker elevenes læringsutbytte og utvikler deres læringsstrategier. Målgrupper for senteret er barnehagen, grunnskolen og videregående opplæring, i tillegg til førskolelærer- og lærerutdanningen.

© 2012. Synovate Ltd. All rights reserved.

The concepts and ideas submitted to you herein are the intellectual property of Synovate Ltd. They are strictly of confidential nature and are submitted to you under the understanding that they are to be considered by you in the strictest confidence and that no use shall be made of the said concepts and ideas, including communication to any third party without Synovate Ltd's express prior consent.

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Materialet i denne publikasjonene er videre tilgjengelig under følgende Creative Commons-lisens: Navngivelse-DelPåSammeVilkår 3.0 Norge, jf: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/no/>.

Det innebærer at du har lov til å dele, kopiere og spre verket, samt å bearbeide (remikse) verket, så fremt følgende to vilkår er oppfylt:

Navngivelse

Du skal navngi opphavspersonen og/eller lisensgjiveren på den måte som disse angir (men ikke på en måte som indikerer at disse har godkjent eller anbefaler din bruk av verket).

Del på samme vilkår

Om du endrer, bearbeider eller bygger videre på verket, kan du kun distribuere resultatet under samme, lignende eller en kompatibel lisens.

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag av hovedfunn	3
2. Prosjektinformasjon	7
2.1 <i>Bakgrunn for undersøkelsen</i>	7
2.2 <i>Metoder og undersøkelsesdesign</i>	7
2.2.1 Om kvalitative studier	8
2.2.2 Om kvantitative studier	10
2.4 <i>Rapportens videre disposisjon</i>	10
3. Resultater fra den kvalitative undersøkelsen	12
3.1 <i>Oppsummering</i>	12
3.2 <i>Gjennomføring</i>	16
3.3.1 Spontane assosiasjoner	17
3.3.2 Fordeler og ulemper	18
3.4 <i>Erfaringer</i>	22
3.4.1 Bruk av digitale læremidler	22
3.4.2 Valg av læremidler	24
3.5: <i>Fremtidens løsning</i>	26
3.5.1. Ønsker og behov	26
3.5.2. Type løsning	29
3.5.3. Deling av ressurser	30
3.5.4. Evaluering av læremidler	32
4. Resultater fra webundersøkelsen	34
4.1 <i>Sammendrag</i>	34
4.2 <i>Gjennomføring</i>	37
Informasjonsbrev per post og invitasjon til Web-undersøkelse per e-post	37
Svarprosent	38
Tolkning av tabellverket	39

synovate

Research reinvented

4.3 Bruk av digitale tjenester i undervisningen.....	40
4.4 Hvor man finner informasjon om samiske læremidler.....	43
4.5 I hvilken grad det tas hensyn til kompetansemålene i undervisningen.....	47
4.6 Hvilke digitale læringsmidler er mest aktuelle og nyttige.....	48
4.7 Muligheter og ressurser som det er sannsynlighet for vil bli brukt i fremtiden	51
4.8 Tilbakemeldinger på hva som ønskes av digitale læremidler	57

1. Sammendrag av hovedfunn

Læremiddelportalen ovttas.no ble lansert 26. september i samarbeid mellom Sametinget og Senter for IKT i utdanningen. Formålet har vært å lage en tjeneste som gir oversikt over alle samiske læremidler, herunder trykt materiell, nettressurser, lyd og video. På portalen finnes digitale læringsressurser og spill, trykte bøker og temahefter, samt samiske filmer og fjernsynsprogrammer. Portalen er tilgjengelig på tre samiske språk samt bokmål. Hovedmålgruppen for denne nettjenesten er barnehageansatte og lærere i grunnsopplæringen. Portalen vil gjøre at lærere og barnehageansatte får ett sted der de finner all nødvendig informasjon om både nye og gamle læringsressurser. Formålet med undersøkelsen har vært å kartlegge brukerne sitt behov i forhold til digitale samiske læremidler og bruk av eksisterende læremiddeltjenester.

Det ble gjennomført en kvalitativ studie bestående av to fokusgrupper og to personlige intervju samt en kvantitativ undersøkelse bestående av en webundersøkelse. Målgruppen for denne undersøkelsen har vært lærere og barnehageansatte som underviser i og/eller på samisk.

Hvor målgruppen finner informasjon om samiske læremidler

Resultatene fra den kvantitative undersøkelsen viser at 47 % av utvalget finner informasjon om samiske læremidler på Ovttas-Aktan-Aktesne. I denne sammenheng er det kun samiske forlag som blir valgt oftere (70 %). Når det gjelder hvilke nettstedet respondentene synes er best når de skal finne digitale læremidler eller fagrelatert innhold til bruk i undervisningen/opplæringen, svarer 40 % av respondentene Ovttas-Aktan-Aktesne. Kun Google blir valgt oftere (57 %)

Hvor ofte brukes digitale tjenester i undervisningen

Hvor ofte målgruppen bruker digitale læremidler er delt. 35 % svarer noen ganger i uken eller oftere, mens 32 % svarer sjeldnere enn noen ganger i måneden eller aldri.

Av de som aldri bruker digitale læremidler, er de hyppigste forklaringen at de ikke finner passende digitale læremidler, og at de ikke finner samiske digitale læremidler.

Tilbakemeldinger på ideen om ressursbank

Resultatene fra de kvalitative studiene viser at respondentene synes at ideen om ressursbank er en interessant tanke, men at det kan være flere fallgruver ved en slik løsning. Utfordringer som ytres er:

- Bidragsyttere. Vil man få for mange haikere og for få bidragsyttere?
- Økonomi. Enkelte spør seg hvorfor skal de jobbe gratis. De ønsker at deres kompetanse og innsats skal verdsettes.
- Tid. Lærerne må ha tid og anledning til å gjøre dette.
- Eget selvbilde. En frykt for at det en selv lager ikke er godt nok til å bli publisert.
- Kvalitetssikring. Hvem kvalitetssikrer innholdet?
- Tilrettelegging. Materialet som skal deles/publiseres bør følge en felles, definert standardmal.

Får man en god start, og trekker inn ressurspersoner tidlig i prosessen, er tilbakemeldingene at en slik ressursbank har flere fordeler:

- Nettverksbygging. Man vil kunne bygge tettere bånd på tvers av geografiske avstander.
- Kunnskapsdeling. Det vil åpne seg større muligheter for å dra nytte og veksel av hverandres erfaringer.
- Økt bredde og dybde i tilgjengelig materiale.
- Effektivt. Det bidrar til at man jobber langt mer effektivt og rasjonelt.
- Tilgjengelighet. Materiale og stoff blir langt mer tilgjengelig.

Resultatene fra den kvantitative studien viser at et flertall av respondentene svarer at det er enten meget eller ganske sannsynlig at de vil dele egne arbeidserfaringer og egenproduserte ressurser/ undervisningsopplegg. Det er også et flertall som oppgir at

det er enten meget eller ganske sannsynlig at de ville delta i diskusjonsforum med andre brukere om bruk av læremidler de selv har brukt eller vurderer å bruke.

Det er også et klart flertall (82 %) som svarer at det er meget eller ganske sannsynlig at de ville brukt ressurser utviklet av andre lærere og som de har delt ut på nettet.

Utvikling av samiske læremidler i fremtiden

Oppdragsgiverne ønsker en tilbakemelding fra målgruppen på hvordan de digitale samiske læremidlene bør utvikles. Tilbakemeldingene fra målgruppen, både fra den kvalitative og den kvantitative studien er at dette er noe som er savnet. Flere opplever at tilbudet av digitale læremidler på samisk er dårligere enn hva som er tilfellet for mer tradisjonelle, analoge læremidler, og mangelen på digitale læremidler på samisk oppleves som "prekær".

Respondentene i den kvalitative studien trekker frem følgende punkter på ønsker og krav de har til digitale læremidler:

- Følge læreplanen/ læreplanmålene
- På samisk
- Språk
- Ha det emnebasert
- Innholdet bør være i et rikt multimedia format
- Et ønske om å ha alt på ett sted
- Fokus på brukervennlighet
- Det digitale må spille sammen med "analoge" læremidler

Tilbakemeldingene fra den kvantitative studien støtter i stor grad disse funnene. Fra webundersøkelsen får vi i tillegg tilbakemeldinger på at de ønsker at:

- Tilpasse læremidlene til de ulike alderstrinn
- Elevene/barna bør være i fokus. Gjør læremidlene interessante og brukervennlig for elevene/barna

I den kvantitative studien svarer også respondentene på hvilke digitale lærerressurser som er mest aktuelle for sin undervisning. De to hyppigste valgte læringsressursene var "Øvinger og enkle oppgaver for å drille inn stoffet" (57 %) og "Spill-lignende læringsopplegg" (53 %).

2. Prosjektinformasjon

2.1 Bakgrunn for undersøkelsen

Senter for IKT i utdanningen og Sametinget lanserte 26. september læremiddelportalen ovttas.no. Formålet har vært å lage en tjeneste som gir oversikt over alle samiske læremidler, herunder trykt materiell, nettressurser, lyd og video.

De ønsker nå å videreutvikle tjenesten med å utvikle et publiseringsverktøy for produksjon av digitale læremidler, og Synovate har i den forbindelse gjennomført en kvalitativ og en kvantitativ undersøkelse blant målgruppen. De er ønsker tilbakemelding på hvor mye målgruppen bruker digitale læremidler, hvilke digitale læremidler de bruker, og hvordan de ønsker at digitale læremidler på samisk skal utvikles. De ønsker å kartlegge grundig målgruppes synspunkter i denne forbindelse, og ønsket derfor å gjennomføre både en kvalitativ undersøkelse og en kvantitativ undersøkelse.

2.2 Metoder og undersøkelsesdesign

Hensikten med kvalitative metoder er normalt å identifisere og forstå *holdninger*, *reaksjoner* og *terminologi* i forhold til det tema man er opptatt av i målgruppen(e) man studerer. Metoden er eksplorerende i den forstand at den gir oss mulighet til å gå i dybden for å finne mulige hypoteser til problemstillingene. Kvalitative undersøkelser – enten det er snakk om dybdeintervjuer eller fokusgrupper - er velegnet når man i utgangspunktet ikke har så mye informasjon om målgruppens synspunkter og holdninger til det tema som skal behandles. Kvalitative undersøkelser er mye benyttet som forundersøkelser til kvantitative undersøkelser. Man finner frem til faktorer som man i neste omgang kan få kvantifisert forekomsten av.

2.2.1 Om kvalitative studier

Dybdeintervjuer blir ofte betraktet som den mest hensiktsmessige kvalitative metode for intervjuing av profesjonelle personer. Metoden er semi-strukturert, dvs. at intervjueren har en guide eller grovt utkast til skjema, som inneholder de problemstillinger som søkes dekket i løpet av intervjuet. Samtalens forløp og intervjuers løpende vurdering styrer den utdypende spørsmålsstillingen (probing) og improvisering fra intervjuers side.

Intervjuene gir normalt betydelig informasjonsrikdom og bedre forståelse av respondentens syn på holdninger til det aktuelle tema, og av den terminologi som benyttes av målgruppen om fenomenet som studeres.

Man skal være varsom med å generalisere ut i fra de observasjoner og relaterte konklusjoner som springer ut i fra den kvalitative fasen av et undersøkelsesopplegg. Det gjelder også i denne undersøkelsen. Intervjuobjektene er i prinsippet ikke representative for andre enn seg selv, men deres holdninger og vurderinger bør likevel kunne tillegges vekt.

Hensikten med kvalitative metoder er normalt å identifisere og forstå holdninger, reaksjoner og terminologi i forhold til det tema man er opptatt av i målgruppen man studerer.

Kvantitative metoder på den annen side har til hensikt å gi et presist mål av holdningenes utbredelse og til dels av styrken av deres forankring i målgruppen. Gruppesamtaler er en slik kvalitativ metode. Slike samtaler eller intervjuer er i hovedtrekk ikke-strukturerte. Moderator søker å la intervjuet utvikle seg på deltakernes premisser - innenfor rammen av en utarbeidet intervjuguide. Dermed oppnår man at deltakerne naturlig uttrykker sine syn i egne ord om det aktuelle tema, og at man gjennom interaksjonen i gruppen får utnyttet assosiasjoner og synspunkter som er supplerende eller kontrære til de først uttrykte. Det ligger ofte en viss nødvendighet i at moderator styrer sekvensen i behandlingen av de ulike temaene i guiden og anvender

særskilte teknikker for å "teste" deltakernes uttrykte standpunkter. En viktig oppgave for moderator er ofte å søke å utnytte gruppens dynamikk til å belyse spørsmålene. Det er derfor av betydning for forståelse av prosessen og metoden å ha klart for seg at den følgende analysen av samtalen inkorporerer både moderators spørreteknikker, respondentutsagn og -atferd gjennom hele gruppesamtalen og gruppedeltakernes interaksjon. Interessante enkeltutsagn fra respondenter i en gruppesamtale bør derfor ikke sees isolert.

Det vil fremgå indirekte av ovenstående at det normalt ikke kan tilrådes å generalisere utbredelsen av holdninger eller kunnskaper til hele målgruppen («populasjonen») ut fra de observasjoner som gjøres i en kvalitativ undersøkelse. Når presis forståelse av utbredelsen i populasjonen av visse holdninger eller kunnskaper er ønskelig, gjennomføres derfor spørreskjembaserte representative utvalgsundersøkelser etter de innledende kvalitative undersøkelsene.

Det bør også nevnes at gruppesamtaler setter opp en situasjon som er noe fjern fra deltakernes daglige virkelighet i relasjon til de fleste temaer og produkter som blir belyst i slike samtaler - i den forstand at deltakerne sitter i konsentrert, fokusert samtale og tankegang rundt et begrenset tema i 2 timer uten avbrudd.

Dette gir deltakerne anledning til å reflektere mer enn de normalt vil gjøre på spørsmålet, og opptre og tenke mer rasjonelt og helhetlig enn i den virkelighet de vanligvis vil møte slike spørsmål og overveielser - da som små, korte strøk av tanker eller impulser, og ofte ubevisste handlinger. På mange måter utgjør gruppesamtalene derfor et forstørrelsesglass vis a vis deltakernes relasjoner - følelsesmessige og intellektuelle - til den organisasjonen, den ideen eller det produktet/den tjenesten man undersøker. Det er verdifullt i den forstand at man kan forstå virkeligheten bedre ved å bruke forstørrelsesglass - men det kan representere en fare dersom man skulle glemme at man ser på denne virkeligheten gjennom et slikt glass.

2.2.2 Om kvantitative studier

Kvantitative metoder har til hensikt å gi et presist mål av holdningers utbredelse, og til dels også styrken av deres forankring i målgruppen(e). Som det ligger i navnet, er altså denne metoden egnet til å kvantifisere et fenomen eller en hypotese. En må sikre seg et tilfeldig utvalg eller svar fra en representativ andel av populasjonen, for å få en god sikkerhet i tallene. Helt konkret betyr dette at man må ha oversikt over populasjonen (hvordan defineres målgruppen og hvor mange inngår i målgruppen), og videre må man trekke et utvalg der alle i målgruppen i prinsippet har samme mulighet for å bli trukket ut til deltakelse, eventuelt må man invitere alle som inngår i populasjonen. Når utvalget av respondenter gjøres på denne måten, vil man kunne si noe om sikkerheten i tallene, og man får gode estimater på forekomst av de forholdene man ønsker å undersøke. Styrken ved kvantitative metoder er at man kan kvantifisere et fenomen eller teste hypoteser som man har med statistisk sikkerhet. Funn i undersøkelsen man gjennomfører kan generaliseres til hele populasjonen av målgruppen man gjennomfører undersøkelsen i, såfremt man følger de utvalgmessige og forutsetningene som kvantitative metoder krever.

2.4 Rapportens videre disposisjon

I det følgende vil vi kommentere hovedresultatene fra undersøkelsen:

Kapittel 3 tar for seg de kvalitative funnene fra fokusgruppene og dybdeintervjuene gjennom analyser og kommentarer.

Kapittel 4 tar for seg de kvantitative funnene fra webundersøkelsen gjennom grafiske fremstillinger og kommentarer til disse.

Kontaktperson i Senter for IKT i utdanningen og Sametinget har gjennom planleggingen og gjennomføringen av dette prosjektet vært Elisabeth Bækken og Inger

Eline Eira Buljo. I Synovate har Linn B. Sørensen og Bjørn-Ole Johannesen vært ansvarlig for planlegging, analyse og rapportering av den kvantitative delen av undersøkelsen, mens Geir Tommy Hoset har vært ansvarlig for gjennomføring, analyse og rapportering av den kvalitative delen av undersøkelsen

3. Resultater fra den kvalitative undersøkelsen

3.1 Oppsummering

Synovate legger med dette frem for Senter for IKT/Sametinget sine analyser og observasjoner fra 2 gruppesamtaler og 2 dybdeintervjuer i forhold til digitale læremidler. Senter for IKT og Sametinget skal utvikle et nytt publiseringsverktøy for samiske læringsmidler, og ønsker tilbakemelding fra målgruppen, som er lærere og barnehageansatte som underviser i og/eller på samisk. Den kvalitative delen av undersøkelsen ble gjennomført i desember 2011 i Karasjok, Tana Bru og Oslo.

De mest sentrale konklusjonene er:

- Tilbudet av læremidler på samisk oppleves i dag som (meget) begrenset. Det gjelder på alle trinnene - både barnehage, barne-/grunnskole og videregående. Spesielt for lærerkreftene på det videregående trinnet medfører dette mye merarbeid i forhold til tilrettelegging av undervisningen. Slitasjen oppleves som høy for lærerkreftene på dette trinnet.
- Tilbudet av digitale læremidler på samisk er dårligere enn hva som er tilfelle for mer tradisjonelle, analoge læremidler. Mangelen på digitale læremidler på samisk oppleves som «prekær». I forhold til samisk språk og kultur kan dette på sikt få alvorlige konsekvenser. Det bidrar til at samisk språk og kultur blir stigmatisert. Det er viktig for både statusen, anseelsen og utbredelsen til samisk språk og kultur at man har gode digitale læremidler på samisk.

- Digitale læremidler oppleves å ha en rekke fordeler i forhold til undervisning. Følgende ble trukket frem:
 - *Motiverende, engasjerende og inspirerende*
 - *Gir rom for individuell tilpasning*
 - *Er i tiden*
 - *Gir stor tilgjengelighet*
 - *Gir en enklere og mer effektiv hverdag*
 - *Åpner muligheter for et mer tidløst innhold (p.g.a. oppdateringer)*
 - *En enklere hverdag for lærerkreftene*
 - *Større muligheter for deling av læremidler*
- Bruk og implementering av digitale læremidler har også sine utfordringer, f. eks:
 - *Styring av elever*
 - *Grad av pasifisering*
 - *Krav til brukervennlighet*
 - *Opplæring i bruk av IKT*
 - *Kommuneøkonomi*
 - *Sikre personvernet*
- Erfaringene med bruk av digitale læremidler varierte. Cizáš sámi mánáidgárdi/Samiske barnehagen Cizáš brukte det i svært liten grad. Deanu sámeskuvla hadde meget gode erfaringer med bruk av digitale læremidler på norsk. De store forlagene (Aschehoug, Cappelen DAMM og Gyldendal) hadde digitale læremidler som ble vurdert som «fantastisk». Den generelle holdningen var at læreverkene har blitt betraktelig bedre etter Kunnskapsløftet.

- Det som kjennetegner de beste læreverkene er:
 - *Bygd opp etter læreplanen*
 - *Fremstår som komplett*
 - *En god og intuitiv struktur og oppbygning*
 - *Det digitale innholdet er tilpasset læreboka*
 - *Stoffet er presentert på en spennende og attraktiv måte*
 - *Oppgavene er differensierte*
 - *Innholdet er tilgjengelig i ulike formater som gir brukeren valgfrihet og fleksibilitet*
- I forhold til de ønsker og krav man har til digitale læremidler trekkes følgende punkter frem:
 - *Følge læreplanen / læreplanmålene*
 - *På samisk*
 - *Språk*
 - *Ha det emnebasert*
 - *Innholdet bør være i et rikt multimediaformat*
 - *Et ønske om å ha alt på ett sted*
 - *Fokus på brukervennlighet*
 - *Det digitale må spille sammen med «analoge» læremidler*
- I forhold til type løsning ønsker man en ferdig pakkeløsning fremfor enkeltstående ressurser (selv om dette kan stå i kontrast til å ha det emnebasert).
- Ideen med en ressursbank sees på som interessant. Diskusjonen med både lærere og barnhageansatte viser imidlertid at det er flere fallgruver ved å lage en slik løsning. utfordringer med å få en god og levedyktig ressursbank er flere:
 - *Bidragstyttere. Vil man få for mange haikere og for få bidragstyttere?*
 - *Økonomi. Flere reiser retoriske spørsmål som «hvorfor skal vi alltid jobbe gratis?» ,og «kan de kjøpe meg fri til å gjøre det?». De ønsker at deres kompetanse skal verdsettes.*

- *Tid. Lærerne må ha tid og anledning til å gjøre dette.*
 - *Misbruk. Kan det bli brukt/stjålet i bøker/utgivelser uten at man tar hensyn til opphavsrett eller referanse*
 - *Eget selvbilde. En frykt for at det man selv lager ikke er bra nok.*
 - *Kvalitetssikring. Hvem kvalitetssikrer innholdet?*
 - *Tilrettelegging. Materialet som skal deles/publiseres bør følge en felles, definert standardmal.*
-
- Det er viktig at man kommer i gang og får en god start. Det betyr at noen må ta et aktivt grep og trekke inn (håndplukkede) ressurspersoner tidlig i prosessen. Det vil ta bort en god del av skepsisen man har. Fordelene med å ha en god ressursbank kan være uvurderlige hvis man lykkes med å lage en god løsning:
 - *Nettverksbygging. Man vil kunne bygge tettere bånd på tvers av geografiske avstander. Det vil styrke fellesskapsfølelsen.*
 - *Kunnskapsdeling. Det vil åpne seg større muligheter for å dra nytte og veksel av hverandres erfaringer.*
 - *Økt bredde og dybde i tilgjengelig materiale.*
 - *Effektivt. Det bidrar til at man kan jobber langt mer effektivt og rasjonelt.*
 - *Tilgjengelighet. Materiale og stoff blir langt mer tilgjengelig.*

3.2 Gjennomføring

Respondentoversikt:

	Målgruppe	Sted	Tidspunkt	Antall
1	Rektor og lærere ved Samisk videregående skole, Karasjok	Karasjok	14.12.2011 kl. 15:00-17:00	5
2	Rektor og lærere ved Deanu sámeskuvla	Tana Bru	15.12.2011 kl. 14:00-16:00	5
3	Personell ved Cizáš sámi mánáidgárdi/Samiske barnehagen Cizáš	Oslo	20.12.2011 kl. 11:00-12:00	2

I alt 12 personer deltok således i denne undersøkelsen. Gruppesamtalene, som alle hadde en varighet på omtrent 120 minutter, ble administrert og gjennomført i henhold til intervjuguiden og forløp uten problemer av noen betydning. Dybdeintervjuene hadde en varighet på ca. 1 time og fulgte i hovedsak guiden som ble brukt i gruppesamtalene. Både gruppesamtalene og dybdeintervjuene ble gjennomført i lokalene til de respektive skolene/barnehagen.

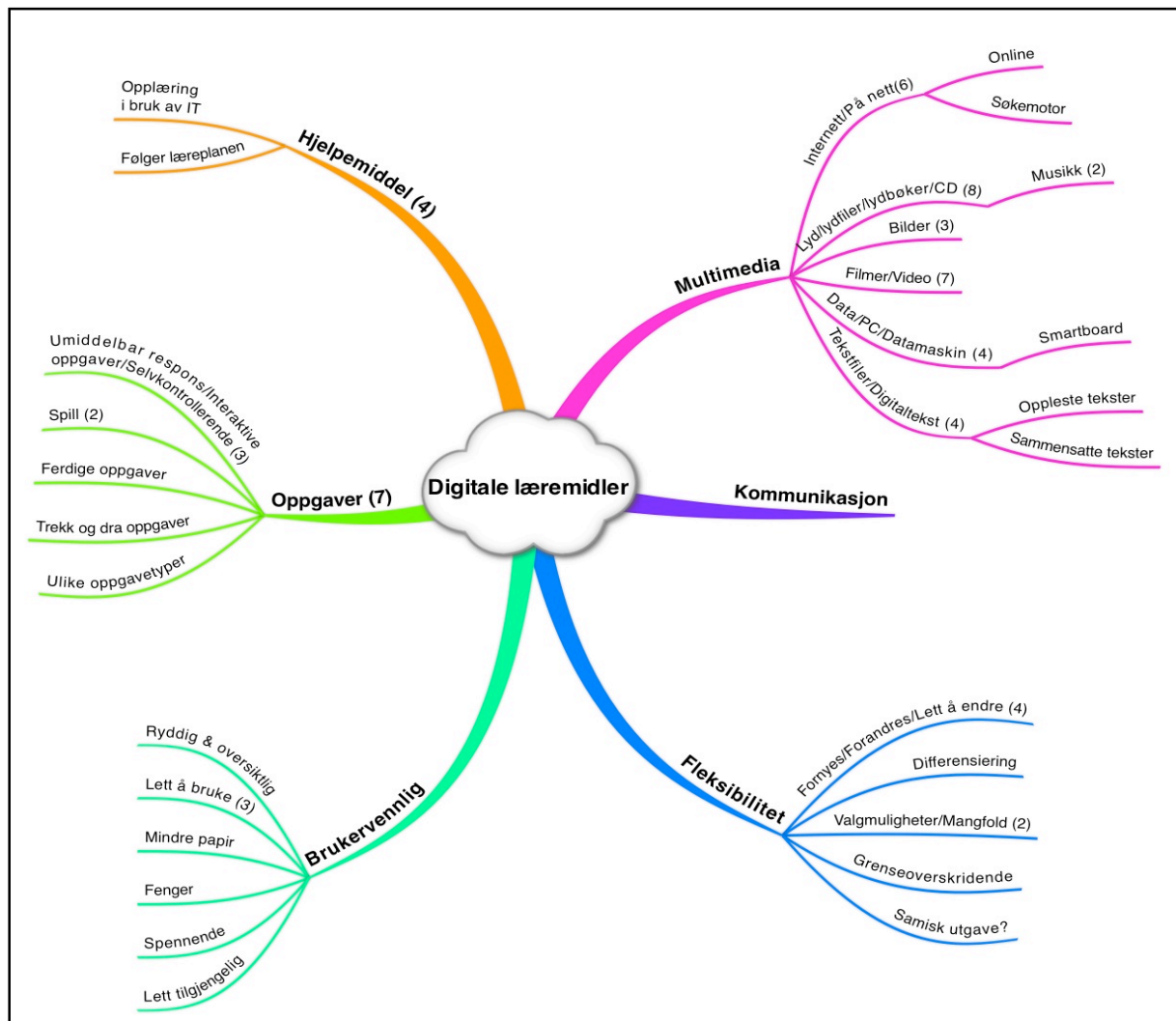
Opptakene fra gruppene er avspilt av moderator. Analysen, moderators egne notater under gruppesamtalene og lydopptak danner utgangspunktet for rapporten.

Deltakerne var generelt aktive og engasjerte. Deltakerne ble honorert med et gavekort til en verdi av kr. 500,-

3.3 Digitale læremidler

3.3.1 Spontane assosiasjoner¹

Figur 3.1 Spontane assosiasjoner til digitale læremidler

De spontane assosiasjonene til digitale læremidler berører 6 hovedområder:

¹ Tallene i parentes i figuren er antall ganger de ble nevnt/trukket frem av respondentene.

Multimedia: Lyd/lydfiler/lydbøker/CD (8), Filmer/Video (7), Internett/På nett(6), Data/PC/Datamaskin (4), Tekstfiler/Digitaltekst (4), Bilder (3), Online, Søkemotor, Smartboard, Oppleste tekster, Sammensatte tekster

Kommunikasjon

Fleksibilitet: Fornyes/Forandres/Lett å endre (4), Valgmuligheter/Mangfold (2), Differensiering, Grenseoverskridende, Samisk utgave?

Brukervennlig: Lett å bruke (3), Ryddig & oversiktlig, Mindre papir, Fenger, Spennende, Lett tilgjengelig

Oppgaver (7): Umiddelbar respons/Interaktive oppgaver/Selvkontrollerende (3), Spill (2), Ferdige oppgaver, Trekk og dra oppgaver, Ulike oppgavetyper

Hjelpemiddel (4): Opplæring i bruk av IT, Følger læreplanen

3.3.2. Fordeler og ulemper

Digitale læremidler oppleves å ha en rekke fordeler for både lærere og elever.

- Digitale læremidler oppleves som **motiverende, engasjerende og inspirerende**. Det faktum at stoffet er tilgjengelig i flere formater (lyd/bilde/video/tekst) bidrar til å skape interesse for stoffet. Digitale læremidler åpner for større variasjon i undervisning. For lærerkreftene blir det lettere å konkretisere de ulike temaene og fagene. Erfaringene med bruk av digitale læremidler tyder på at ungdommen er mer mottakelig for informasjonen de får ved bruk av ny teknologi. Flere peker på at det å bruke multimedia gir bedre innlæring av ferdigheter fordi eleven i større grad kan velge form selv.
- Det at elevene kan velge om de vil se, lytte eller lese gir stor grad av **individuell tilpasning**. Digitale læremidler har en fleksibilitet som bidrar til at man kan treffe bredere enn når materialet kun er tekstbasert. Bruk av en

digital plattform åpner også for en annen måte for elevene å produsere stoff på med bruk av bilder, video og lyd. Det bidrar til en mer prosessorientert tilnærming til stoffet - hvor også deling av stoff åpner seg på en helt annen måte. Det muliggjør utveksling og kommentering av stoffet elevene produserer på en helt annen måte enn hva som er tilfelle i dag.

- Tilgjengeliggjøring av stoff på en digital plattform oppleves å være **i tiden**. Det er moderne og tidsriktig. Det sees også som viktig for å gjøre barna kjent med bruk av digitale hjelpemidler.
- Et digitalt læremiddel fremstår som mer **tilgjengelig**. Det vil være langt lettere å få tak i enn en tradisjonell bok. Digitale læremidler er øyeblikkelig tilgjengelig - uten ventetid. Som bruker kan man ta det frem når man trenger det.
- Digitale læremidler bidrar til en gradvis overgang til «det papirløse samfunnet». For lærerne betyr det at man kan redusere bruken av papirbaserte oppgaver. Det gjør hverdagen **enklere og mer effektiv** ved at man har alt samlet på ett sted. Det kan også være plassbesparende.
- Læremidlene kan bli mer **tidløse** i en digital form. I den grad man har samiske læremidler i dag blir det brukt i lang, lang tid. Det ligger i sakens natur at et «statisk, analog» læremiddel kan bli utdatert som følge av endringer i samfunnet. Digitale læremidler vil være raskere, enklere og billigere å oppdatere.
- Lærerne - spesielt på det videregående trinnet - gav uttrykk for at man i dag brukte usedvanlig mye tid på å tilrettelegge undervisningen. Ettersom man har begrenset med samiske læremidler må man i mange tilfeller selv lage det man skal undervise i. Det er mye tilpasninger i forhold til undervisningen - hvor det ikke er uvanlig at man må sette sammen stoffet basert på ulike kilder. Det å undervise i samisk oppleves som tidkrevende i forhold til

tilretteleggelse av undervisningen. Det går på bekostning av bl.a. egen fordypning i stoffet og redusert fokus på elevene. Læremidler på en digital plattform kan bidra til å gjøre **hverdagen enklere** for lærere som underviser i samisk (i forhold til å lete/finne frem, kopiere, klipp og lim o.s.v.)

- En digital plattform åpner for mer **deling av læremidler**. Gjenbruken av samiske læremidler (som lærerne har tilrettelagt selv) oppleves som dårlig i dag. Det synes ikke å være en kultur for å dele det stoffet de enkelte lærerne selv har tilrettelagt for sin undervisning på samisk. Cizáš sámi mánáidgárdi/Samiske barnehagen Cizáš pekte også på at en tilretteleggelse på en digital plattform kan legge forholdene til rette for et bedre og mer utstrakt samarbeide. Man kan da jobbe litt mer på tvers og ikke hemmes av de geografiske hindringene man har i dag. Cizáš sámi mánáidgárdi/Samiske barnehagen Cizáš følte seg «alene» - og savnet tilhørigheten til et større nettverk. Et godt, fungerende nettverk vil både virke mer inspirerende, utviklende og kompetansebyggende for lærekreftene.
- Det er også interessant å merke seg at tilgjengeliggjøring av læremidler på en digital plattform på samisk kan bidra til å løfte **statusen, profilen og anseelsen til samisk språk** og kultur. Flere lærere føler samisk har en lav status blant mange elever i dag. Det skyldes flere faktorer, men en av de viktigste er mangelen på samiske læremidler generelt. I den grad man har samiske læremidler er de trygt forankret i en analog verden. Det faktum at man har minimalt med samiske læremidler på den digitale plattformen er stigmatiserende for samisk språk og kultur. En god plattform for digitale læremidler kan bidra til å styrke den samiske identitetsfølelsen. En utfordring som kan oppstå i undervisningssammenheng er at man ikke har lærekrefter som behersker alle språkene.
- En god plattform for digitale læremidler på samisk kan også fungere som et **sikkerhetsnett** for bevaring av det samiske språket og kulturen. Enkelte respondenter trekker frem at en potensiell utfordring er at man i

undervisningssammenheng ikke har lærekrefter som behersker alle de samiske språkene. Barn som da representerer en minoritet (f.eks. sørsamisk) står da i fare for å falle utenfor fordi man ikke kan kommunisere eller har læremidler i det språket.

Det å få en stadig større del av læremidlene over på en digital plattform kan også ha sine ulemper og utfordringer. Det ble pekt på:

- Det blir viktig å **styre elevene** i større grad enn hva som er tilfelle i dag. Det har sammenheng med at det er lett å avspores og utfører andre handlinger (f. eks på internett) enn hva som f.eks. er gitt i sine oppgaver. Med Internett så har elvene tilgang til «hele verden» - og det kan være lett å gå seg «vill». Det knyttes også til et annen nærliggende problemområde: opphavsrett. Man erkjenner at man har et pragmatisk og liberalt syn på dette. Ulovlig nedlastning er et problem og utfordring i dag. Det gjelder både i forhold til lyd, bilder og video.
- Bruk av data sees også på som **pasifiserende**. Det kan bli en hvilepute for de voksne. Dette var et punkt som primært ble trukket frem av Cizáš sámi mánáidgárđi/Samiske barnehagen Cizáš.
- Det stilles store krav til **brukervennlighet**. I den grad løsningene ikke blir gode, enkle og intuitive å bruke velges de bort. Et eksempel på dette er «Åarjelsaemien-daaroen digibaakoeh ~ Sørsamisk-norsk digital ordbok Voestes Digibaakoeh» fra Universitet i Tromsø (<http://giellatekno.uit.no/>). Den ble av lærerne ved den videregående skolen i Karasjok sett på som komplisert og lite brukervennlig. Når tilbudet av digitale hjelpemidler oppleves som dårlig blir det lite motiverende - både for lærere og elever. Det var spesielt tydelig hos Cizáš sámi mánáidgárđi/Samiske barnehagen Cizáš hvor de ansatte hadde fått minimalt med **opplæring i bruk av IKT**. Resultatet er at man ikke har satt seg inn i de ulike temaheftene/fagbøkene fra Kunnskapsdepartementet. Men, det var en erkjennelse at man kunne bruke IKT i alle de 7 fagområdene i

rammeplanen i barnehageloven (Kommunikasjon, språk og tekst / Kropp, bevegelse og helse / Kunst, kultur og kreativitet / Natur, miljø og teknikk / Etikk, religion og filosofi / Nærmiljø og samfunn / Antall, rom og form)

- Bruk av digitale læremidler fokuserer i stor grad på individuell læring. En omlegging til stadig større bruk av digitale læremidler kan i sin ytterste konsekvens gå ut over **samhandling og gruppearbeid** (her er meningene delte da flere mener bruk av digitale læremidler åpen for nye muligheter m.h.t. deling av stoff). Enkelte frykter også at man blir for avhengig av datamaskinen i forhold til å løse problemer og utfordringer man står overfor.
- Kommuneøkonomi kan være en utfordring m.h.t. **PC utbredelse** på skolene og i barnehagene.
- En åpen løsning kan også være i konflikt med **personvern**. Det er kritisk at løsningen man bruker er trygg og sikker - og at personvernet blir ivaretatt.

3.4 Erfaringer

3.4.1 Bruk av digitale læremidler

Erfaringene man hadde med digitale læremidler var primært med norske utgivelser. Erfaringene med digitale læremidler på samisk er meget begrenset - uavhengig av nivå.

Cizáš sámi mánáidgárdi/Samiske barnehagen Cizáš brukte minimalt av digitale læremidler. Det man brukte var primært CD-plater med lydbøker og musikk, og noen få filmer på DVD. Utvalget av samiske titler på dette området oppleves som meget begrenset. Erfaringene med de titlene man har var ikke spesielt gode. De var lite spennende og fengende for barna, historiene var ofte lange og kjedelige, noe som resulterte i at barna mistet konsentrasjonen. I mange tilfeller virket de mot sin hensikt. Cizáš sámi mánáidgárdi/Samiske barnehagen Cizáš hadde flere av de samme utfordringene med de tradisjonelle trykte bøkene hvor kvaliteten var høyst varierende. Bøkene/læremidlene må i større grad være tilpasset de ulike aldersgruppene. De savner læremidler som klarte å engasjere barna i større grad. Det betyr at:

- *Språket må være enklere. Det skal være korte, lettleste setninger («kjøkkensamisk»)*
- *Mer luft/rom på sidene*
- *Bedre og mer engasjerte bilder/illustrasjoner*
- *Kombinasjon av historiske fortellinger og nye, mer moderne historier*

Et eksempel på en populært og godt likt barnebok var Elle Márjá Vars: «Máilmmi jálumus mánná».

Deanu sámeskuvla (ungdomstrinnet) hadde meget gode erfaringer med bruk av digitale læremidler (på norsk). Læreverkene til de store forlagene ble vurdert som «fantastisk», «levende», «kjempebra» og «en ny verden». Den generelle holdningen er at læreverkene har blitt betraktelig bedre etter Kunnskapsløftet. I forhold til norske læremidler har man også valgmulighetene. Lærerne ved den samiske skolen i Tana trakk spesielt frem:

- *Aschehoug: Lokus123 - Tellus (Naturfag) og Sirkel (Matematikk)*
- *Cappelen DAMM: Stairs (engelsk)*
- *Gyldendal: Contexts (engelsk)*

Det lærerne liker og verdsetter med disse læreverkene er flere forhold:

- *De er bygd opp etter læreplanen som gjør det enklere for lærerne. Hvert kapittel synliggjør målene og forventingene.*
- *De fremstår som komplette.*
- *Strukturen og oppbygningen oppleves som god og intuitiv. Det er tydelig og enkelt å navigere seg rundt.*
- *Det digitale innholdet er tilpasset læreboka. Innholdet spiller sammen selv om det er på ulike plattformer.*
- *En attraktiv og spennende måte å presentere stoffet på med god layout, gode illustrasjoner og gode animasjoner. De klarer å gjøre stoffet litt «morsomt».*
- *Oppgavene er differensierte og knyttet til hvert enkelt kapittel.*
- *De gir brukeren fleksibilitet og valgfrihet m.h.t. bl.a. form (lese tekst vs. høre lydbok).*
- *Viser vei til tilleggsressurser.*

En av utfordringene for Deanu sámeskuvla er kommuneøkonomien som gjør at man mangler lisenser til de digitale læremidlene.

Lærerne ved Samisk videregående skole, Karasjok hadde også gode erfaringer med bruk av digitale læremidler fra de store forlagene som bl.a. Gyldendal, Cappelen DAMM. (Læremiddelportalen til Cappelen DAMM, Aschehoug, Gyldendal og Samlaget ble ikke nevnt eller trukket frem). De store forlagene oppleves å ligge langt fremme rent teknologisk og de lager gode læreverk som er godt gjennomtenkt. Det man liker og verdsetter med de digitale norske læreverkene er:

- *Tar utgangspunkt i målene i læreplanen med tydelige vurderings-/kompetansemål*
- *Komplett og klar til bruk. Man får en ferdig, funksjonell løsning*
- *Har fokus på multimedialinnhold*
- *Favner «alle» elevtypene med oppgavene som er delt inn i ulike nivåer*

Efaringene med digitale læremidler på samisk er nærmest ikke-eksisterende. Digitale læremidler eksisterer på norsk, men ikke på samisk. Det oppleves som frustrerende at samisk som språk ikke har fått det faglige løftet som flere hadde håpet og forventet skulle følge Kunnskapsløftet i 2006. For lærerne på Samisk videregående skole, Karasjok var det et detektivarbeide å finne digitalt innhold som de kunne bruke i sin undervisning. Følgende kilder ble trukket frem:

- *Samisk historie ved Troms Fylke: www.tromsfylke.no/samisk/*
- *Samisk museum i Varangerbotten: www.varjjat.org*
- *Språksenteret i Kåfjord kommune: www.kafjord.kommune.no*
- *Læresiden logas: www.logas.no*
- *Forlagene: www.davvi.no og www.calliidlagadus.org*
- *Nettutstillingen: www.saivu.com*
- *Samiske kultursider i Finland: www.siida.fi og www.artikum.fi*
- *Læresiden Gulahala i Sverige: www.ur.se/gulahalan*

3.4.2. Valg av læremidler

Ved valg av læremidler er det en rekke forhold som blir vurdert av lærerne:

- **Lærerveiledning.** Lærerne ønsker en grundig veiledning til lærebøkene/læremidlene. Denne læreveiledningen skal også dekke alle svar til de oppgavene som blir gitt i læreverket. Lærerne ønsker også et forslag til årsplan for det enkelte fag. Flere lærere pekte på at de brukte en del tid på å «knuse» læreplanene ned i mer konkrete og operative kompetansemål/læringsmål.
- **God struktur og oppbygning.** Inndelingen av læreverket skal være ryddig og tydelig. Det skal være enkelt for elevene å navigere seg frem til nye tema og emner. En god struktur gjør det mye enklere for lærerne å sette/definere vurderingskriterier i takt med undervisningen.
- **Språklige hensyn.** Det er ønskelig at teksten er lettest og forståelig, helst med korte setninger. I den grad det er fremmedord som er brukt bør man ha en ordliste knyttet til hvert kapittel. Mange lærebøker preges av et tungt og vanskelig språk. Flere lærere peker på at de prøver å sette seg inn i elevens situasjon. De vurderer læreverkene med «elevens øyne». Det er også viktig for lærerne at elevene også vil like og verdsette lærebøkene da det vil lette tilegning av stoffet.
- **Visuell fremtoning.** En lærebok bør ha en pen og iøynefallende layout. God layout vitner om god kvalitet. Luft er viktig. En god lærebok har også gode bilder og illustrasjoner.
- **Differensiering** i forhold til både innhold og oppgaver. Et læreverk skal favne bredt - og da må man ta høyde for de ulike nivåene som elevene befinner seg på. I forhold til differensiering av oppgaver ønsker man både kontrolloppgaver (hvor svaret er å finne i den konkrete teksten) og mer reflekterende fordypningsoppgaver.

- **Komponenter.**² Det oppleves som en klar styrke om en lærebok har digitalt innhold. Det er en generell oppfatning at lærebøkene som lages bør utformes med tanke på at den skal fungere på flere plattformer - og ikke kun i en tradisjonell tekstlig form.
- **Nord-norsk/samisk tilnærming.** Det oppleves som positivt hvis læreverket har et nord-norsk/samisk perspektiv. Det er ønskelig at elevene skal kjenne seg igjen i det læreverket man bruker. At det også klarer å røre ved identiteten til brukerne. Det betyr at læreverkene også må tilpasses den samiske kulturen. Det gjelder i alle fag, også et fag som matematikk.

Lærerne gir uttrykk for at de står relativt fritt til å velge læreverket de skal bruke i undervisningen. Et godt eksempel på det er at ved Deanu sámeskuvla brukte de bl.a. naturfagbøker fra Finland finansiert av det finske Sametinget (se www.samediggi.fi). I andre tilfeller er valget mer låst, f.eks. når et læreverket strekker seg over flere årstrinn. Da tar man en mer felles beslutning om å bruke, f.eks. Stairs i engelskundervisningen fra 3. til 7. klassesstrinn.

3.5: Fremtidens løsning

3.5.1. Ønsker og behov

Lærerne og de barnehageansatte har flere ønsker i forhold til hvordan de ønsker digitale læremidler:

- Undervisningen i Norge er i stor grad sentral styrt. Det betyr at alt som skal være knyttet opp til **læreplanmålene**. Det er en selvfølge med alle læremidler i dag, men lærerne er opptatt av det. De ønsker å følge gjeldende retningslinjer. Derfor var dette et punkt som kom opp flere ganger i begge gruppesamtalene i Karasjok og Tana.

² Med komponenter mens lærebok, oppgavehefte, fasit, digital versjon, forslag til læreplan o.s.v.

- **På samisk.** Mangelen på digitale læremidler på samisk oppleves som «prekær». Manglene oppleves som store i forhold til tradisjonelle, analoge læremidler. Dette gapet mellom ønsker og forventninger og hva som er tilgjengelig øker i forhold til den elektroniske plattformen. Og, som tidligere kommentert er det med på å stigmatisere samisk språk og kultur. På sikt kan det få store negative konsekvenser. I forhold til å tilrettelegge undervisningsmateriale på samisk er det to forhold som er viktige. Det første gjelder språket. Mange verk som oversettes bærer preg av et vanskelig, komplisert og akademisk språk. I mange tilfeller ville man vært tjent med å oversette til et enklere og mer brukervennlig språk. For det andre bør læremidlene som oversettes til samisk også tilpasses historien og kulturlandskapet. Det er ønskelig at man i større grad skal kunne kjenne seg igjen i det materialet man studerer. Det har både med identitetsfølelse og forenkling av innlæringa av stoffet å gjøre. Det betyr trolig at også (deler av) innholdet (musikk/bilder/video/tekst) bør ha en samisk opprinnelse.
- Det er en viss frykt for at man vil gape for høyt i forhold til å lage digitale læremidler på samisk. Flere peker på at den beste strategien trolig vil være å starte i det små og ikke være for ambisiøse. Det betyr at man ikke behøver å lage ferdige, komplette læremidler men heller jobber med **emner** (f.eks. i forhold til ulike religioner, jordens historie, samiske dialekter o.s.v.). Fordelen med en slik innfallsvinkel vil være at man kommer raskere i gang. Og, lærerne peker på at det i mange tilfeller også er lettere å orientere seg etter emner. Det bidrar til en enkel, oversiktlig og brukervennlig struktur.
- Innholdet bør være i et **rikt multimediaformat**. Video, bilder, lyd, animasjoner av ulike karakter oppleves som til å gjøre undervisningen mer interessant, attraktiv og lærerik. Det bidrar også til å skape større variasjon i undervisningen som oppleves som ensidig positivt i forhold til innlæring av nytt materiale. Det kan være så enkelt som å vise video av f.eks. et praktisk elevforsøk i naturfag. Det er en generell oppfatning at det er kritisk at man klarer å bevege seg ut

over det rent tekstlige. I den grad man også klarer å gjøre stoffet spennende og fargerik vil det være et klart pluss.

- I den grad man klarer å samle **alt på ett sted** oppleves det også som en klar fordel. Det kan gjøre det enklere og mer oversiktlig. Gjerne med linker og henvisninger til eksterne steder.
- En digital plattform muliggjør **oppdateringer** på en helt annen måte. Det ønsker man å utnytte i forhold til utviklingen eller spesielle hendelser.
- **Brukervennlighet** fremstår som et viktig område i forhold til digitale læremidler. Det skal være lett, enkel og intuitiv å bruke - både for elever og lærere.
- Det er ønskelig at elevene skal bli tospråklige (norsk og samisk). I den sammenheng kan det være nyttig med **gode ordlister/ordbøker** i forhold til ulike begreper. Det gjelder på tvers av alle fag.
- **Diskusjonsfora** ble også vurdert som en interessant mulighet - hvor man får muligheten til å diskutere/snakke med likesinnede. En mulighet for interaktivitet kan være interessant for både lærere og elever.
- Ved utvikling av læremidler mener man det er viktig at man tenker på både det analoge (boka) og det digitale (nettet) under utarbeidelse av læremidlene. Man ønsker læremidler som bruker og **utnytter begge plattformene**. Selv om man er på flere plattformer må det være et samspill mellom dem. Det klarer man trolig best hvis man tenker at læreverket også skal være en nettressurs fra første dag.

I forhold til oppgaver og elevaktiviteter er det viktig at deres primære hensikt er å hjelpe elevene å nå målene i læreplanen. Elevene skal vite hva som forventes av dem, hva de skal lære og hva som er vurderingskriteriene. Digital kompetanse blir nært likestilt med det å lese og skrive.

- **Differensiering.** Man ønsker oppgaver som når alle elevene i forhold til kompetansenivå. Oppgaver med ulik vanskelighetsgrad fremstod som det klart viktigste elementet i forhold til elevoppgaver. Lærerne presiserte viktigheten av at man ikke mistet de svakeste elevene med de oppgavene man hadde.
- **Kontrolloppgaver.** Det er ønskelig med interaktive oppgaver/flervalgsoppgaver hvor elevene får umiddelbart svar.
- **Drilloppgaver** som har til hensikt å være en støttespiller i øving av stoffet (f.eks. ved at man må lese inn en tekst og selv høre på den).
- **Åpne oppgaver** som legger til rette for fordypning, utforskning og refleksjon. I dette tilfellet ønsker man oppgaver som aktiviserer og utfordrer elevene (f.eks. ved at man må lete i databasen hos SSB eller at man tar utgangspunkt i en avisartikkel). I denne sammenhengen ser man gjerne at man knytter det opp til andre digitale tjenester som er åpne og tilgjengelige, som f.eks. Google Maps. Det at oppgavene inneholder flere komponenter oppleves som interessant og spennende.

3.5.2. Type løsning

I forhold til:

a) *En ferdig pakkeløsning / et ferdig undervisningsopplegg*

vs.

b) *Enkeltstående ressurser (video/tekst/spill/oppgaver) som må settes sammen til egne opplegg*

ønsker alle vi snakket med i denne undersøkelsen alternativ a) et ferdig undervisningsopplegg. Man var litt trøtt og lei av å sette sammen et undervisningsopplegg. I dag bruker - spesielt lærere på det videregående trinnet - mye tid på å tilrettelegge undervisning de har på samisk. Det kan fungere bra hvis man har en mer definert meny å velge ut fra. Men i prinsippet ønsker de noe mer konkret og håndfast.

«I den grad vi kan få noe som er ferdig, er vi takknemmelig.»
(Lærer ved Deanu sámeskuvla)

Lærene ser flere fordeler med å få et ferdig undervisningsopplegg:

- *Det vil være tidsbesparende for lærerne og de vil bruke mindre tid på planlegging og tilrettelegging. Lærerne får en lettere hverdag.*
- *Det sikrer kontinuitet og kvalitet i undervisningen. Det bidrar også til å sikre variasjon i undervisningen.*
- *«Rom er bygd». Det gir liten mening at hver enkelt skal bygge opp sitt eget undervisningsopplegg på nytt. Det vil være en bedre ressursutnyttelse.*
- *Det gir lærerne bedre tid til selve undervisningen. Det gir mulighet for å ha større fokus på eleven.*
- *Det gir lærerne bedre mulighet for å fordype seg i faget.*

3.5.3. Deling av ressurser

Ideen med en ressursbank bygd etter Wikipedia-prinsippene sees på som interessant. Diskusjonen med både lærere og barnhageansatte viser imidlertid at det er flere fallgruver ved å lage en slik løsning. Det er ikke gitt at man lykkes, selv om intensjonen er god. Man ser flere utfordringer med å få en god og levedyktig ressursbank:

- **Bidragstere.** Vil man få for mange haikere og for få bidragstere? Vil man dele det man har laget med andre? Ikke nødvendigvis. Det er ikke alle som synes det er riktig at noen skal få «alt» lagt i fanget. Det er en frykt for at det blir noen få ildsjeler som skal hjelpe alle de andre.
- **Økonomi.** Vil det stå i konflikt med å lage et læreverk som gir en biinntekt? Deler norske lærebokforfattere sitt innhold gratis med andre? Flere reiser retoriske spørsmål som «hvorfor skal vi alltid jobbe gratis?» og «kan de kjøpe meg fri til å gjøre det?». De ønsker at deres kompetanse skal verdsettes. Man ønsker å komme bort fra at det samiske alltid skal være basert på

«veldigighet». I den sammenheng ønsker man at Sametinget skal ta en mer aktiv rolle for å få tingene gjort. Lærerne ved Sameskolen i Tana pekte også på at det var mye materiale som var oversatt av (bl.a. Kamil Øzerk) forlaget Davvi Girji i Karasjok, men at mye av dette ikke hadde blitt utgitt som følge av å bli prioritert ned.

- **Tid.** Det ble presisert at lærerne må definere og sette av tid til å gjøre dette. Hvis ikke er faren stor for at det blir satt til side og nedprioritert. Det beste hadde trolig vært hvis dette hadde vært en naturlig del av arbeidshverdagen for lærere og barnehageansatte.
- **Misbruk.** Kan det bli brukt/stjålet i bøker/utgivelser uten at man tar hensyn til opphavsrett eller referanse?
- **Eget selvbilde.** En frykt for at det man selv lager ikke er bra nok. Man er skeptisk til kvaliteten på eget materiale (da det også kan være hastverksarbeid); Det er godt nok til eget bruk, men krever bearbeiding før deling eller publisering. Det er ikke gitt at man har ork, vilje, pågangsmot eller motivasjon til å gjøre det. Det samiske miljøet oppleves som lite og gjennomsliktig, og man erkjenner også at Janteloven regjerer i visse tilfeller.
- **Kvalitetssikring.** Hvem kvalitetssikrer innholdet? Vil det være en redaksjonsgruppe som vurderer materialet? Innholdet på en slik portal må være av en viss kvalitet. Frykten er at innholdet blir omfattende og kvaliteten lav.
- **Tilrettelegging.** Materialet som skal deles/publiseres bør følge en felles, definert standard mal.

Den største barrieren synes å være motivasjonen til de enkelte. Det er viktig at man kommer i gang og får en god start. Det betyr at noen må ta et aktivt grep og trekke inn (håndplukkede) ressurspersoner tidlig i prosessen. Det vil ta bort en god del av skepsisen man har. Det å ha en god ressursbank kan bli en uvurderlig kilde for både

lærere og barnehagepersonell. Flere peker på at det ville vært «fantastisk» hvis man klarte å lage en god, innholdsrik og brukervennlig løsning. Det synes viktig at man baserer seg på prinsippene om gjensidighet og deling. Fordelene vil være flere:

- **Nettverksbygging.** Man vil kunne bygge tettere bånd på tvers av geografiske avstander. Det vil styrke fellesskapsfølelsen. At man er del av en større gruppe vil kunne styrke den samiske identitetsfølelsen. Man vil ikke føle seg så «alene». Det gir trygghet. Men, det kan også gi stolthet hvis man opplever og føler at samene kan tenke visjonært. Følelsen av å bidra vil også ha flere fordeler. Det styrker selvfølelsen til den enkelte. Det gjør den enkelte synlig og anerkjent.
- **Kunnskapsdeling.** Det vil åpne seg større muligheter for å dra nytte og veksel av hverandres erfaringer. Det vil også stimulere kreativiteten. Ideene vil lettere blomstre når den enkelte får påfyll med tips, råd og veiledning.
- **Økt bredde og dybde** i tilgjengelig materiale. Man får langt større muligheter å spille på i sin undervisning. Det kan styrke kvaliteten i undervisningen.
- **Effektivt.** Det bidrar til at man jobber langt mer effektivt og rasjonelt. En av utfordringene for lærerne som underviser i samisk i dag er den store graden av tilretteleggelse av undervisning. En ressursbank vil kunne være en stor avlastning i denne sammenheng. Det vil gi lærerne en lettere hverdag.
- **Tilgjengelighet.** Materiale og stoff blir langt mer tilgjengelig. Det kan også sikre oppdateringer av stoffet i større grad. Det kan bli lettere å få tilgang til aktuelle saker og hendelser.

3.5.4. Evaluering av læremidler

Det synes ikke å være noen strukturerte rammer for hvordan man evaluerer læremidler i dag. Man sitter ofte i åpne kontorlandskaper og man gir hverandre råd og tips når det er påkrevd. Det hele synes i stor grad å være muntlig og av en meget uformell

karakter. Fag synes heller ikke å være et tema man ofte tar opp på de møtene som gjennomføres i regi av skolene og barnehagene. Temaene som diskuteres synes å være av en mer praktisk karakter. Det faktum at man sjelden diskuterer læremidler har bl.a. sammenheng med utvalget. Når det er begrenset med titler er det heller ikke så mye å diskutere.

Både lærerne og de barnehageansatte er positive til å evaluere læremidler på nett. Det synes imidlertid å være en forutsetning at man har valgmuligheter. I den grad det finnes kun et enkelt læremiddel på samisk synes en evaluering å ha en begrenset verdi. Erfaringene man har med samiske læremidler tyder på at det å ha flere titler å velge mellom innen et fag synes fremmed og lite realistisk. Flere bruker ordet «utopi». Det har jo sammenheng med at det er så store mangler i tilbudet av samiske læremidler i dag. Man antar det vil ta lang tid før man kommer i en situasjon hvor man faktisk har reelle valgmuligheter. I den grad man har valgmuligheter vil en evaluering faktisk kunne være styrende for valget av læremidler. Det fordrer derfor at evalueringsløsningen er god, sikker og transparent.

I den grad man skal få lærere og barnehageansatte til å evaluere læremidler synes det viktig at:

- *Det er enkelt og raskt (gjørne gi poengscore)*
- *Mulighet for å gi en kort kommentar til den poengscore man gir (man ønsker ikke å lage en bokanmeldelse)*
- *At evaluering skjer med fullt navn*

Man antar også at en evaluering av læremidler på nett vil være nyttig og verdifullt for både forlagene og forfatterne av lærebøker. En god kanal for evaluering av lærebøker kan bli en god kanal for å forbedre og kvalitetssikre fremtidige utgivelser.

4. Resultater fra webundersøkelsen

4.1 Sammendrag

Synovate legger med dette frem resultatene fra webundersøkelsen. Målgruppen er de lærere og barnehageansatte som underviser i og/eller på samisk. Vi sendte ut spørreskjema til 498 personer, og fikk inn 120 svar.

Bruk av digitale tjenester i undervisningen

Hvor ofte målgruppen bruker digitale læremidler er delt. 35 % svarer noen ganger i uken eller oftere, mens 32 % svarer sjeldnere enn noen ganger i måneden eller aldri. Av de som svarer aldri (7 %), er de hyppigste tilbakemeldingene at de ikke finner passende digitale læremidler, og at de ikke finner samiske digitale læremidler.

De læremidlene som blir brukt av flest er trykte bøker (88 %) og trykte temahefter (60 %). Av digitale læremidler, er det bilder (58 %) og ordbøker/oppslagsverk på nett (42 %) som blir brukt av flest.

Hvor man finner informasjon om samiske læremidler

Samiske forlag, Ovttas-Aktan-Aktesne og Sametinget er de steder flest finner informasjon om samiske læremidler.

De to nettsidene som flest synes er blant de beste når det gjelder å finne digitale læremidler eller fagrelatert innhold til bruk i undervisningen/opplæringen er Google (57 % valgte denne nettsiden) og Ovttas-Aktan-Aktesne (40 %). Dette gir indikasjoner på at Ovttas-Aktan-Aktesne er en viktig ressurs for flere i målgruppen.

Hvordan man finner frem til informasjon/ressurser til bruk i undervisning eller opplæring på en nettportal er "Fritekstsøk" (65 %) og "Det varierer hva jeg leter etter" (53 %) de to hyppigst valgte alternativene. Når det gjelder spørsmålet om hvordan respondentene foretrekker å finne frem slik informasjon, er "Temabasert søk" (45 %) og "Fritekstsøk" (42 %) de to hyppigst valgte alternativene.

I hvilken grad tas det hensyn til kompetansemålene i undervisningen

Et klart flertall (88 %) svarer at de i enten meget eller ganske stor grad tar hensyn til kompetansemålene i undervisningen. Dette kan være viktig funn i forbindelse med hvor mye kompetansemålene skal vektlegges i utviklingen av de digitale læremidlene.

Hvilke digitale læremidler er mest aktuelle og nyttige

De to digitale læremidlene som for flest er mest aktuelle er "øvinger og enkle oppgaver for å "drille inn" stoffet" (57 %) og "Spill-lignende læringsopplegg" (53 %). Bak disse kommer "Informasjonsressurser" (38 %), medieobjekter som kan brukes for å lage egne undervisningsopplegg (38 %) og "Forsøk og praktiske oppgaver til elevene" (35 %).

Samtlige av faktorene som blir oppgitt i spørsmål 14³ blir sett på som enten meget eller ganske nyttige blant et klart flertall av respondentene. De faktorene som flest synes er meget nyttig når de bruker et læremiddel i en undervisnings-/opplærings situasjon er "At læremiddelet er av høy faglig kvalitet" (77 % svarer at dette er meget nyttig), "At læremiddelet dekker mål i læreplanen" (72 % svarer at dette er meget nyttig), "At læremiddelet er på samisk" (63 % svarer at dette er meget nyttig) og "At læremiddelet kan lastes ned og bearbeides fritt" (54 %)

Muligheter og ressurser som det er sannsynlighet for vil bli brukt i fremtiden

Det er et flertall som svarer at det enten er meget eller ganske sannsynlig at de vil dele egne arbeidserfaringer (72 %), dele egenproduserte ressurser/undervisningsopplegg (55 %) og delta i diskusjonsforum der de diskuterer bruk av læremidler (56 %) hvis muligheten byr seg. Samtidig svarer 82 % at det enten er meget eller ganske sannsynlig at de vil bruke ressurser utviklet av andre lærere og som de har delt ut på nett.

³ Spørsmål 14: "Se for deg at du skal bruke et læremiddel i en undervisnings-/opplærings situasjon. Hvor nyttig er følgende:"

Det er også et flertall som svarer at det enten er meget eller ganske sannsynlig at de vil bruke følgende ressurser:

- Samiske læremidler produsert i Finland og Sverige (77 %)
- Medieobjekter som for eksempel video, lydfiler, bilder og lignende (84 %).

Når det gjelder å bruke ressurser som skolen må betale for, å bruke utenlandske læremidler, å dele egne fotografier og gi skriftlig vurdering av læremiddel svarer et flertall at dette enten er lite eller ikke sannsynlig.

Tilbakemeldinger på hva som ønskes av digitale læremidler

Tilbakemeldinger vi har fått fra respondentene på de åpne spørsmålene om hvilke ressurser eller digitale læremidler de savner i dag som ville bedret undervisningen, og om de har andre innspill, er følgende:

- Flere ønsker digitale læremidler i alle fag på samisk
- Flere vektlegger at de digitale læremidlene må være interessante for elevene/barna
- Flere vektlegger at læremiddelet må være brukervennlig og oversiktlig
- Flere ønsker at de digitale læremidlene skal tilpasses de ulike trinnene/nivåene
- Flere ønsker at de digitale læremidlene skal tilpasses læreplaner/mål
- Noen ønsker flere på datamaskiner
- Av lærerne på den videregående skolen er det noen som ytrer ønske om å ha NDLA på samisk
- Det er flere som ønsker digitale læremidler på alle samiske språk.
- Noen få som ytrer ønske om å få ferdig utviklede PowerPoint presentasjoner

4.2 Gjennomføring

Den kvantitative undersøkelsen ble gjennomført på web, og rettet seg mot lærere (barneskole, ungdomsskole og videregående skole) og barnehageansatte som gir opplæring eller underviser i og/eller på samisk.

Den kvantitative undersøkelsen ble gjennomført i perioden 12. desember 2011 til 10. januar 2012.

Informasjonsbrev per post og invitasjon til Web-undersøkelse per e-post

Før utsendelsen av e-poster med invitasjon til deltakelse i Web-undersøkelsen, sendte Senter for IKT i utdanningen og Sametinget ut informasjonsbrev til skolene og barnehagen om undersøkelsen. Brevet informerte om arbeidet med å utvikle samiske læremidler, og om den kvalitative og kvantitative datainnsamlingen som skulle gjennomføres. Listegrunnlaget som ble brukt som utgangspunkt for webundersøkelsen ble utarbeidet av personer med tilknytning til Sametinget.

Invitasjonen til å delta i undersøkelsen ble sendt ut per e-post til lærere og barnehageansatte til lærere og barnehageansatt som underviser i og/eller på samisk som Sametinget hadde oversikt over (498 personer). Undersøkelsen ble formidlet via en personlig (unik) lenke til internettsiden hvor undersøkelsen lå, noe som innebar at respondentene kunne besvare undersøkelsen i flere sesjoner; det vil si de kunne ta pauser underveis i utfyllingen, og fortsette på et senere tidspunkt ved behov. Det ble i alt sendt ut tre påminnelser om undersøkelsen per e-post. I samråd med Sametinget og Senter for IKT i utdanningen ble det besluttet å utsette den opprinnelige avslutningen av feltperioden fra 19. desember til 9. januar. Begrunnelsen for dette var at det var kommet inn svært få svar. Vi sendte derfor ut en ny påminnelse (den tredje) i romjulen og informerte om hvor viktig det var at de involverte deltok i undersøkelsen, og at deres svar ville være med på å påvirke utviklingen av de samiske læremidlene. Vi fikk da inn nye 39 svar. Til sammen fikk vi inn 120 svar, som utgjør en svarprosent på ca 25 %. Det er en litt lavere svarprosent enn forventet. En mulig forklaring på dette kan være at lærerne er svært opptatt i desember og i januar siden det er slutten og starten på skoleåret.

Svarprosent

En svakhet med elektroniske undersøkelser er at svarprosenten ofte kan være noe lavere enn ved datainnsamling ved hjelp av andre metoder, så som postal- og telefonundersøkelser. Imidlertid ble gjennomføring på web i dette tilfellet vurdert som mest hensiktsmessig både av hensyn til flere av målgruppens vanskelige tilgjengelighet, samt budsjettammen for prosjektet. Tabellen nedenfor viser svarfordelingen fordelt på yrkesgrupper. Av de som svarte "annet" på yrke, har de aller fleste en stilling innen skole og/eller opplæringssektoren.

Tabell: Illustrasjon av svarprosent i ulike yrkesgrupper

Hvem	Antall svar
Ansatt i barnehage	32
Lærer på barnetrinnet	24
Lærer på ungdomstrinnet	34
Lærere på den videregående skole	29
Andre	20
Til sammen	120 svar ⁴

Undersøkelsen ble utsendt til 498 respondenter, og fikk inn 120 svar. Som nevnt utgjør det en svarprosent på ca 25 %. En lav svarprosent i seg selv innebærer ikke nødvendigvis at svarene ikke kan ha gyldighet til målgruppen som helhet, siden dette også handler om representativiteten til utvalget. Usikkerheten ved de estimerte resultater kan oppsummeres i to hovedtyper: utvalgsfeil og skjevhet. Utvalgsfeilen i forbindelse med et tilfeldig trukket utvalg fra en bestand kan tallfestes (feilmarginer), og er et mål for de variasjoner som følger av at det observerte resultat er basert på et tilfeldig utvalg av objekter, og ikke hele bestanden. For denne undersøkelsen vil ikke utvalgsfeil/feilmarginer være en aktuell problemstilling, siden undersøkelsen henvender seg til (så å si) alle i målgruppene. Skjevheter kan derimot forekomme når ikke alle

⁴ I alt summerer det seg til 139, ikke 120. Grunnen til dette kan være at noen av lærerne underviser på ulike skoletyper (f. eks både i barneskolen og i ungdomsskolen).

velger å besvare undersøkelsen. Dette innebærer at vi må regne med at resultatene er beheftet med en viss usikkerhet. Resultatene, særlig brutt ned på undergrupper, bør derfor tolkes med forsiktighet. Samtidig er det viktig å understreke at så lenge de som ikke har besvart undersøkelsen ikke skiller seg vesentlig fra de som har besvart undersøkelsen, kan vi ha god tillit til resultatene

Tolkning av tabellverket

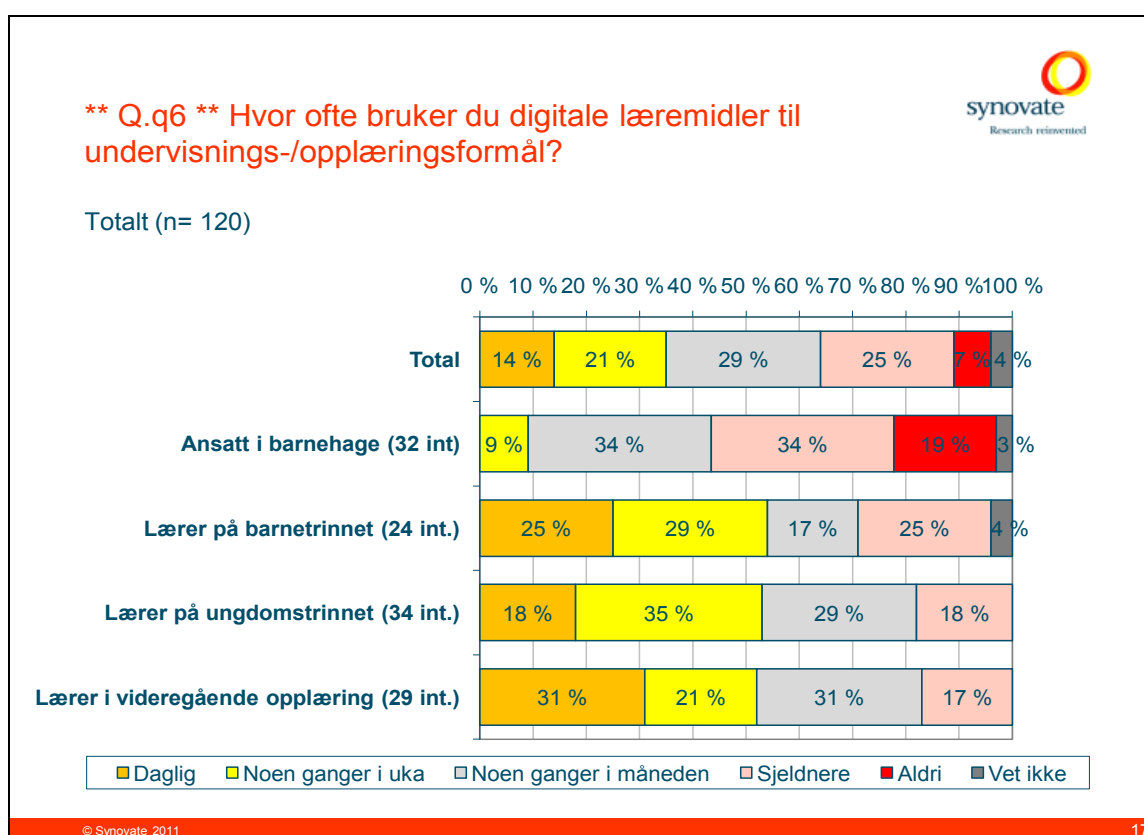
Spørsmålene som ble stilt fremgår av det vedlagte tabellverket, samt i grafikkbildene i denne rapporten. I tabellverket for undersøkelsen er det laget ett sett for hver målgruppe som viser svarfordelingen per spørsmål totalt, og for utvalgte undergrupper. Over kolonnene i hver tabell vises antall intervju som er beregningsgrunnlaget for tallene i tabellen. Vi gjør oppmerksom på at tallene er oppgitt i oppgitt i prosent.

På bakgrunn av nedbrytningene i tabellverket kan detaljer i besvarelsene for de enkelte undergruppene studeres nærmere ved interesse, for eksempel hvis det observeres spesielle avvik for en undergruppes besvarelser sammenliknet med besvarelsene til de andre undergruppene. Imidlertid er det relativt få observasjoner i enkelte av undergruppene, og det vil være noe større usikkerhet knyttet til resultatene i undergruppene sammenliknet med totalresultatene. Det bør derfor utvises forsiktighet ved tolkningen av resultatene for disse undergruppene.

I det følgende skal vi presentere funnene fra webundersøkelsen.

4.3 Bruk av digitale tjenester i undervisningen

Vi vil i det følgende kommentere resultatene på totalnivå, samt kommentere forskjeller mellom ulike yrkesbakgrunner der det er hensiktsmessig.

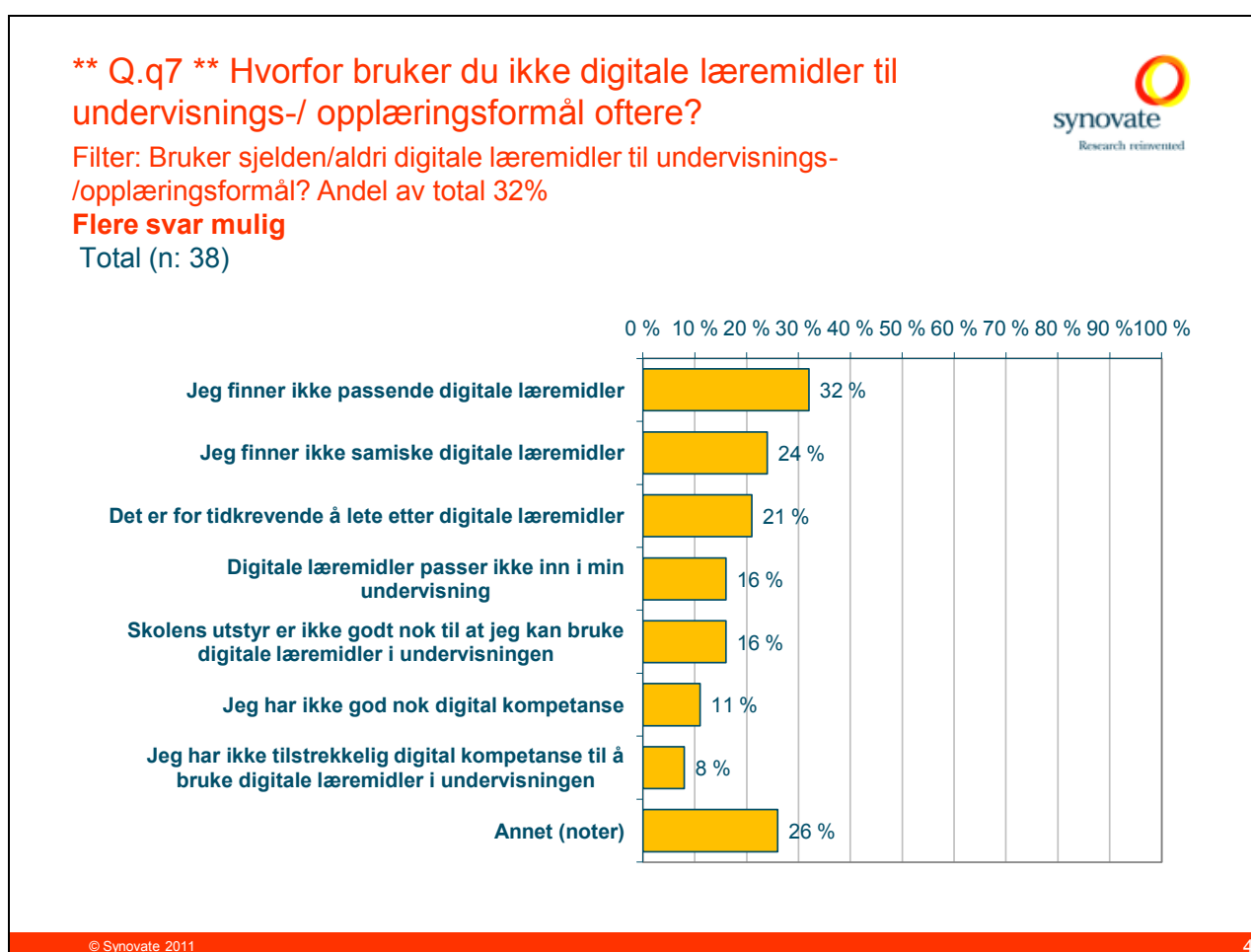

Utvalget er noe delt i hvor ofte de bruker digitale læremidler til undervisnings-/opplæringsformål. Slår vi sammen daglig og noen ganger i uka, ser vi at 35 % av utvalget bruker digitale læremidler til undervisnings-/opplæringsformål noen ganger i uka eller oftere. 32 % svarer sjeldnere enn en noen ganger i måneden eller aldri på dette spørsmålet. 7 % benytter seg aldri av samiske læremidler.

Når det gjelder undergrupper, er det særlig barnehageansatte som skiller seg ut.

Tendensen er at barnehageansatte sjeldnere bruker digitale læremidler til undervisnings-/opplæringsformål .Dvs. hvis vi ser på lærerne isolert sett, så bruker

over halvparten av dem digitale læremidler til undervisningsformål minimum noen ganger i uken, mens det er bare 9 % av barnehageansatte som gjør det samme.

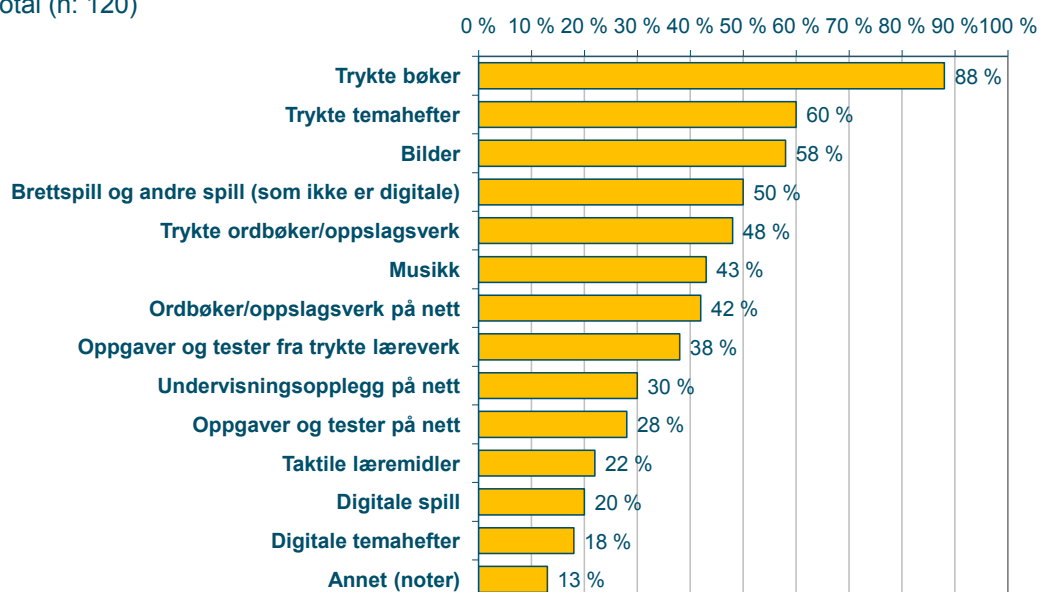
De som bruker digitale læremidler sjelden eller aldri til undervisnings-/opplæringsformål, gir ulike begrunnelser for hvorfor. Begrunnelsen som gjentas oftest blant både lærere og barnehageansatte, er at de ikke finner passende digitale læremidler (32 %). Andre begrunnelser som gjentas ofte er at de ikke finner samiske læremidler (24 %), og at det er for tidkrevende å lete etter digitale læremidler (21 %). Av de som svarer annet, er de flere som svarer at de ikke har undervisning dette året, eller at de ikke har tilgang til digitale læremidler.

**** Q.q8 ** Hva slags læremidler/ressurser bruker du i undervisningen/opplæringen i dag?**

Flere svar mulig

Total (n: 120)

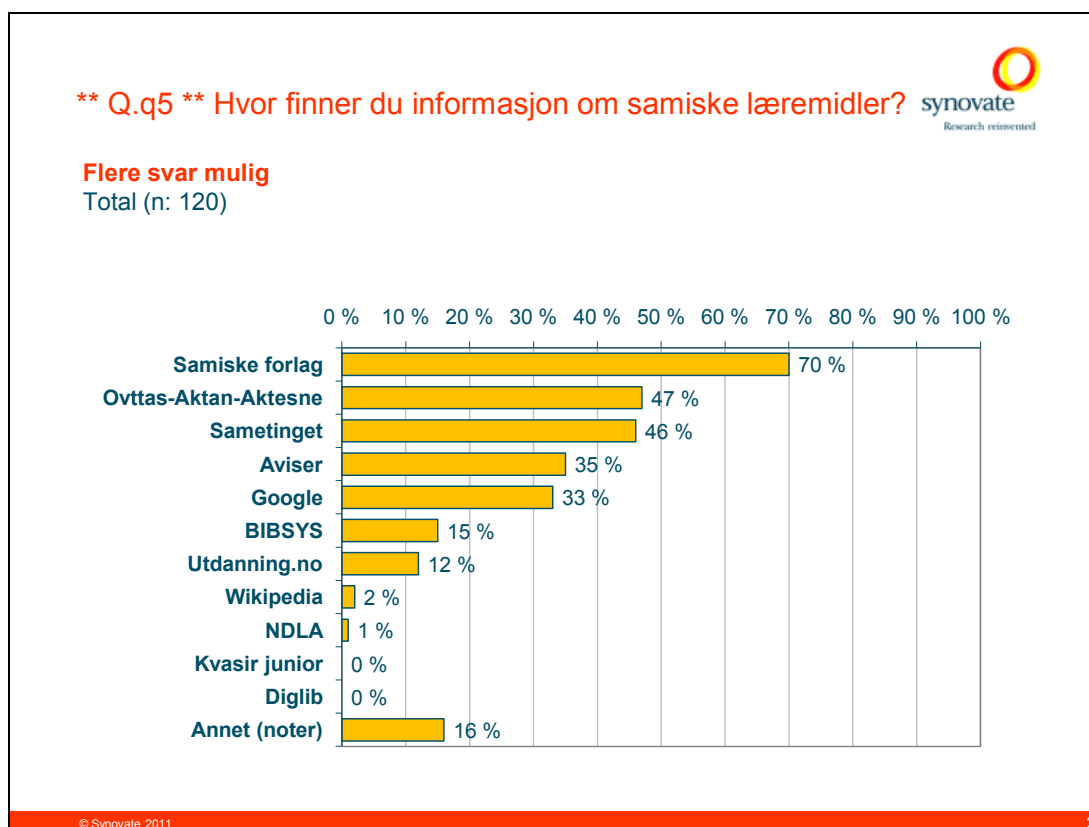

© Synovate 2011

5

Nær 9 av 10 (88 %) respondenter oppgir at de bruker trykte bøker i undervisningen/opplæringen i dag. Mens 8 av 10 av barnehageansatte oppgir at de bruker dette læremiddelet, svarer nesten samtlige av lærerne at de gjør det samme. Av de digitale læremidlene som i denne sammenhengen blir nevnt, er det bilder (58 %) og ordbøker/oppslagsverk på nett (42 %) som blir hyppigst valgt. Av de som svarer annet, svarer omtrent halvparten at de bruker egenproduserte læremidler.

4.4 Hvor man finner informasjon om samiske læremidler

De kildene som blir hyppigst valgt når det gjelder samiske læremidler er samiske forlag med en oppslutning på 70 %, Ovttas-Aktan-Aktesne og Sametinget med en oppslutning på henholdsvis 47 % og 46 %. Videre får aviser og google en oppslutning på henholdsvis 35 % og 33 %. Av de som svarer annet (19 personer), svarer de fleste at de blir oppdatert innen ulike private og profesjonelle arenaer; felles gjennom ansatte, kollegaer, lokale bokhandler og ulike nettverk de deltar i.

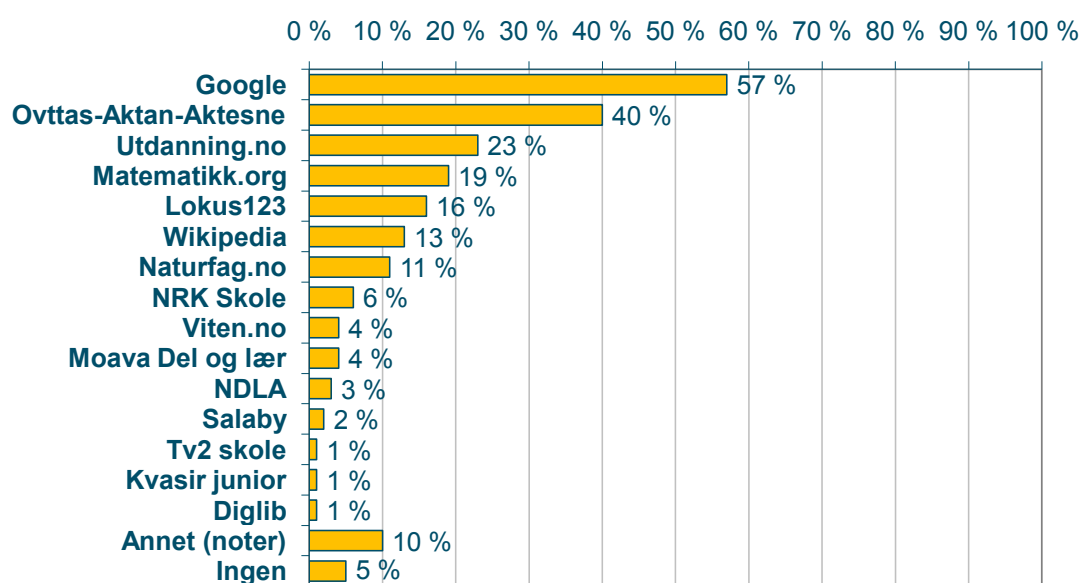
Blant undergrupper er Sametinget den hyppigst valgte kilden blant barnehageansatte (62 %), mens samiske forlag er den hyppigst valgte kilden blant lærerne (77 %).

**** Q.q9 **** Hvilke av følgende nettsider synes du er best når du skal finne digitale læremidler eller fagrelatert innhold til bruk i undervisningen/opplæringen?

Flere svar mulig

Total (n: 120)

© Synovate 2011

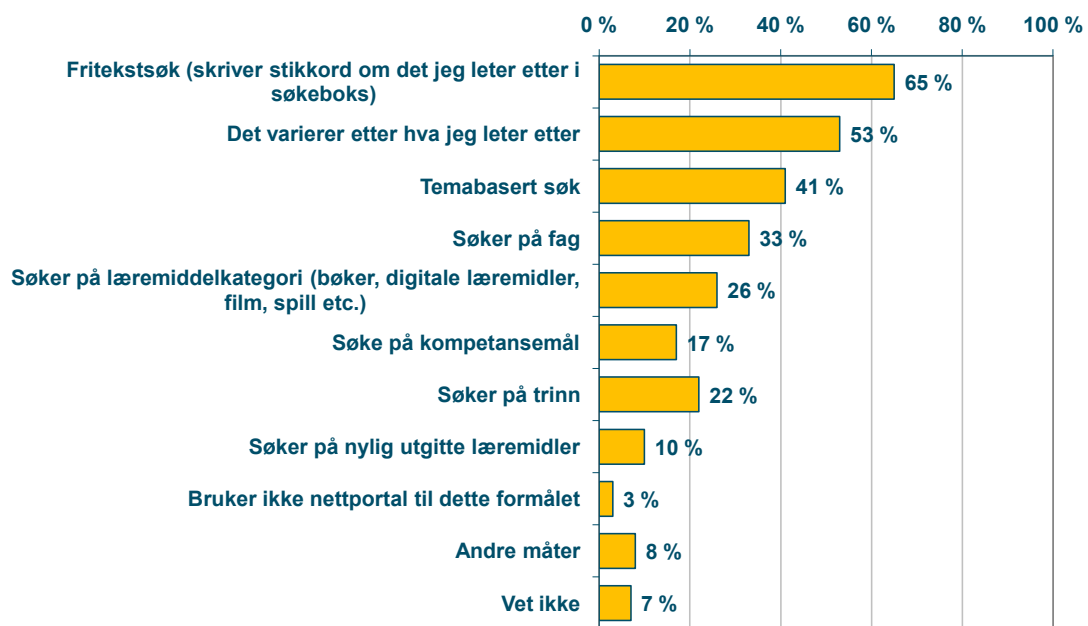
6

Ovttas-Aktan-Aktesne kommer høyt opp på listen over hvilke nettsider flest respondenter synes er best når det gjelder å finne digitale læremidler eller fagrelatert innhold til bruk i undervisningen/opplæringen (40 %). Kun Google ble valgt hyppigere (57 % av respondentene). De som oppgir "annet", gir tilbakemeldinger på ulike internettadresser som samiske nettsider og andre søkemotorer.

**** Q.q10 **** Hvordan finner du frem informasjon/ressurser til bruk i undervisning eller opplæring på en nettportal?

Flere svar mulig

Total (n: 120)

© Synovate 2011

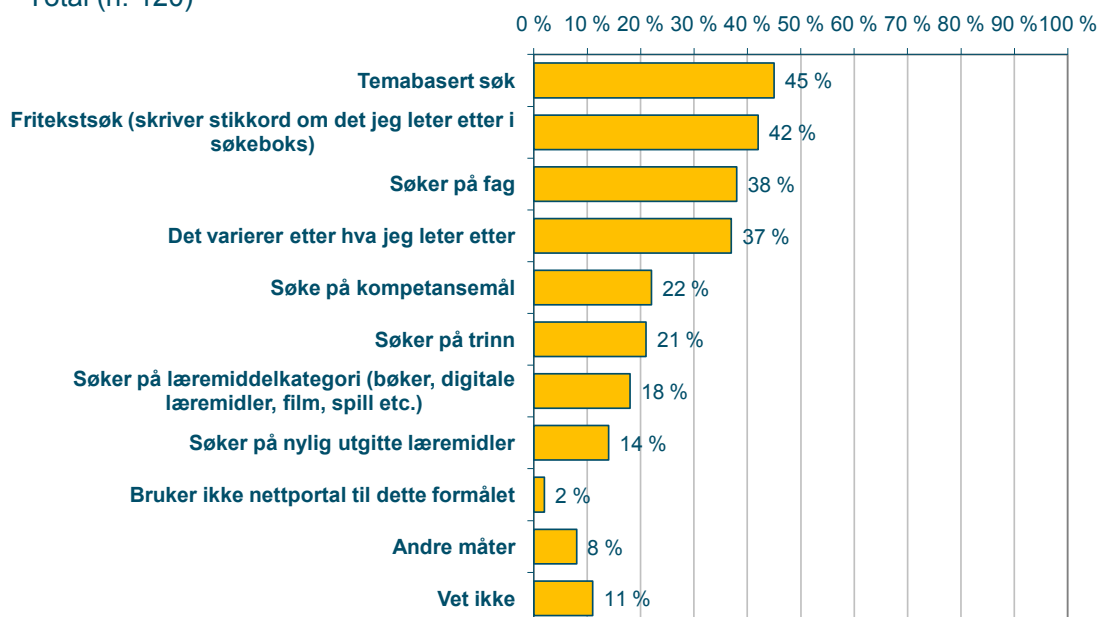
7

Når det gjelder søk i nettportalen, er "Fritekstsøk" (65 %) og "Varierer etter hva jeg leter etter" (53 %) de to hyppigst valgte fremgangsmåtene på hvordan respondentene foretrekker å finne frem informasjon/ressurser til bruk i undervisning eller opplæring.

**** Q.q11 ** Hvordan foretrekker du å finne informasjon/ressurser til bruk i undervisning eller opplæring på en nettportal?**

Flere svar mulig

Total (n: 120)

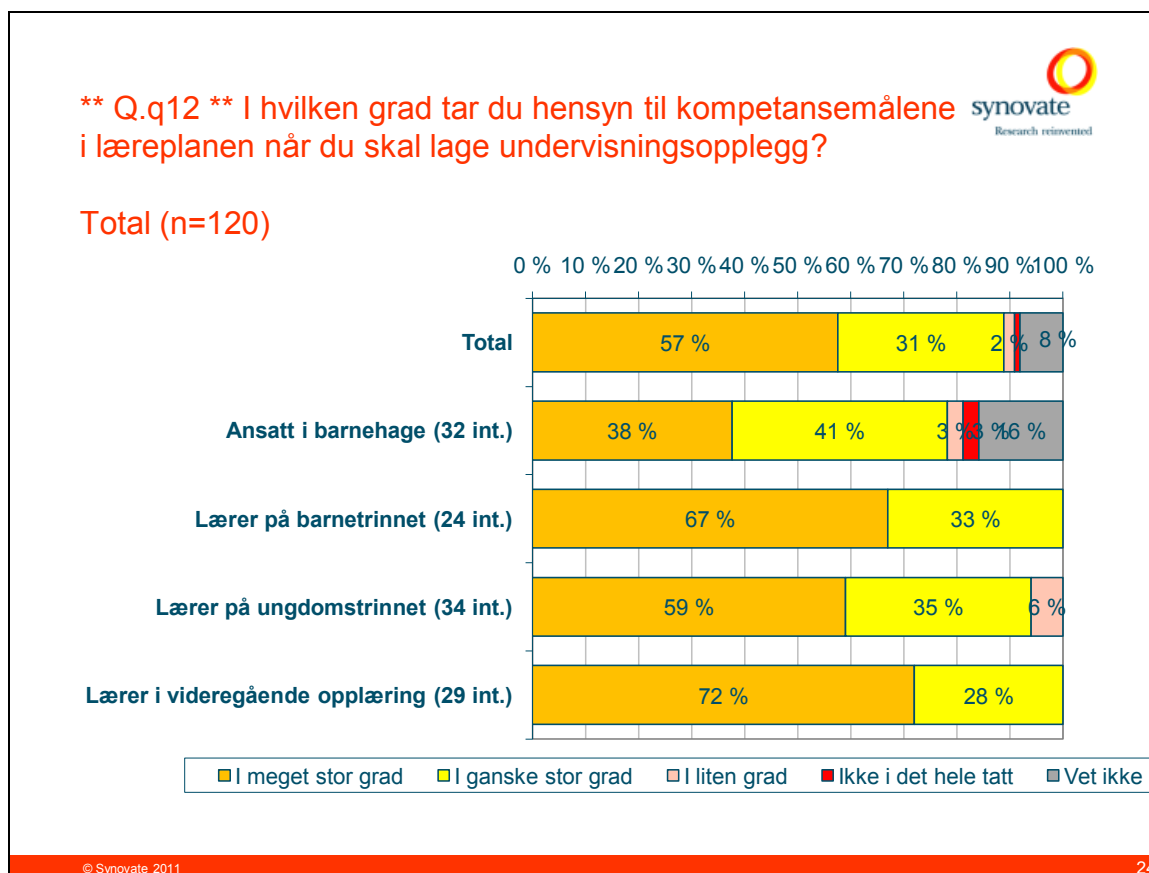

© Synovate 2011

8

Når det gjelder hvordan respondentene foretrekker å finne informasjon/ressurser til bruk i undervisning eller opplæring i en nettportal, velges "Fritekstsøk" (42 %) og "Varierer etter hva jeg leter etter" (37 %) hyppig, men ikke fullt så hyppig som på spørsmålet om hvordan de søker. Temabasert søk (42 %) er i denne sammenheng den hyppigst valgte.

4.5 I hvilken grad det tas hensyn til kompetansemålene i undervisningen

Som grafen ovenfor viser, svarer et klart flertall av respondentene at de i stor grad tar hensyn til kompetansemålene i læreplanen når de skal lage undervisningsopplegg. Til sammen svarer 88 % respondenter at de tar hensyn til kompetansemålene i undervisningen i meget eller ganske stor grad.

Blant undergrupper er det flere lærere enn barnehageansatte som oppgir at de i meget stor grad tar dette hensynet.

4.6 Hvilke digitale læringsmidler er mest aktuelle og nyttige

Totalt sett er det "Øvinger og enkle oppgaver for å drille inn stoffet" (57 %) og "Spill-lignende læringsopplegg" (53 %) som er mest aktuelt for de ulike respondentens undervisning/opplæring.

For lærerne er det "øvinger og enkle oppgaver for å "drille inn" stoffet" som er den hyppigst valgte lærerressursen (73 % av dem svarer dette). Blant barnehageansatte er det spill-lignende læringsopplegg som er hyppigst valgt (62 % av dem svarer dette).

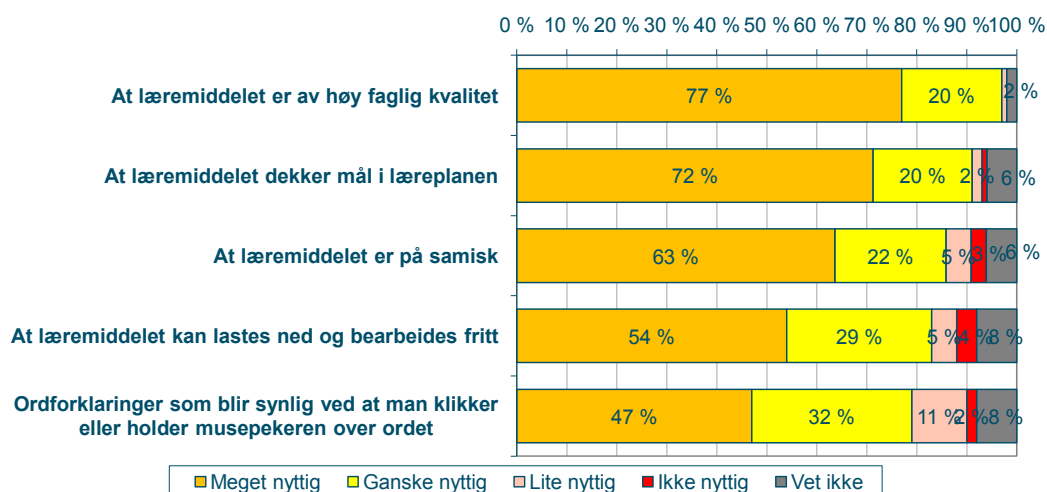
synovate

Research reinvented

**** Q.q14 **** Se for deg at du skal bruke et læremiddel i en undervisnings- /opplærings situasjon. Hvor nyttig er følgende?

Total (n: 120)

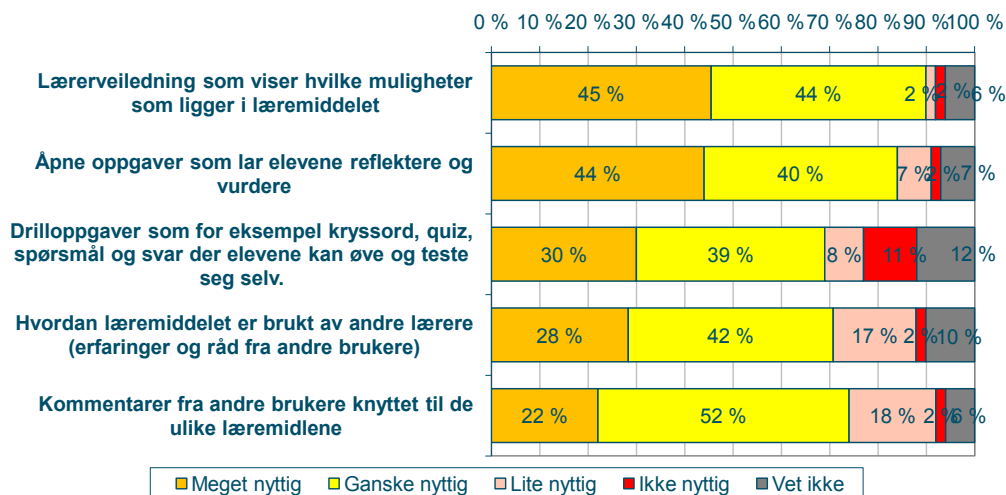
© Synovate 2011

11

**** Q.q14 **** Se for deg at du skal bruke et læremiddel i en undervisnings- /opplærings situasjon. Hvor nyttig er følgende?

Total (n: 120)

© Synovate 2011

12

At læremiddelet er av høy faglig kvalitet er det flest respondenter mener er meget nyttig i en undervisnings-/opplæringssituasjon (77 %). At læremiddelet dekker mål i læreplanen (72 %), og at læremiddelet er på samisk (63 %), er det også et flertall som vurderer som meget nyttig.

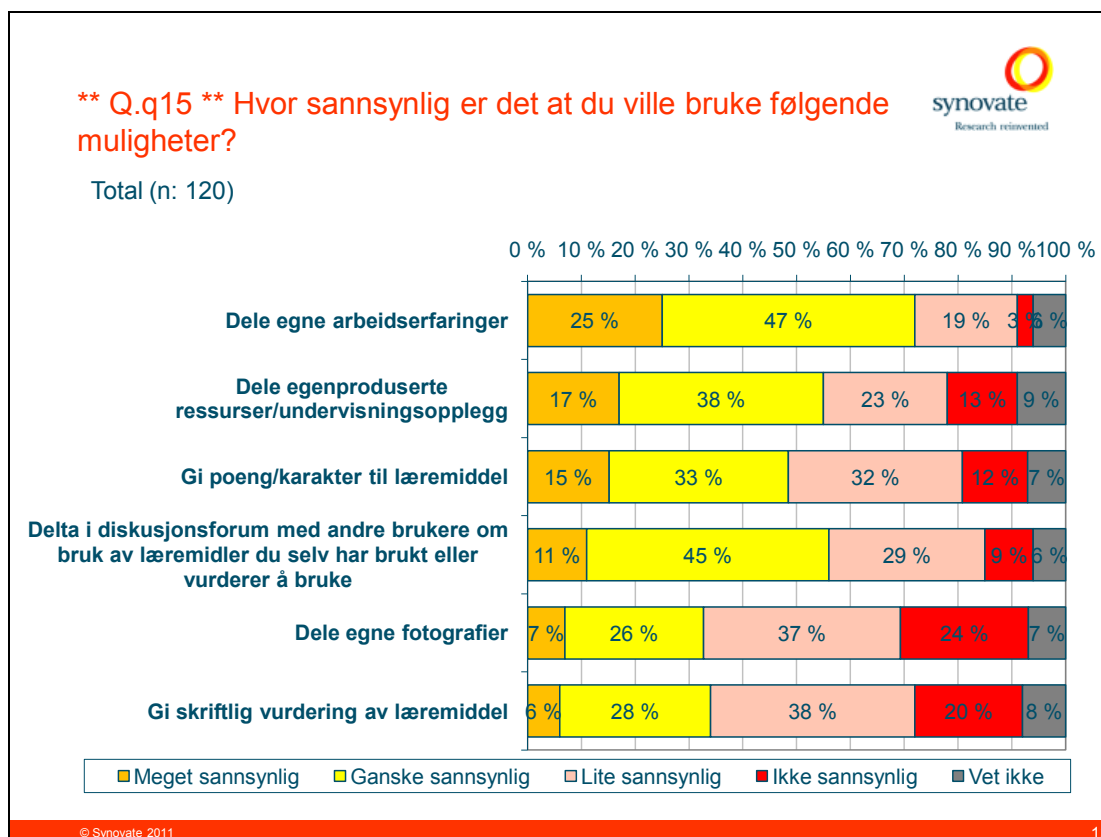
Det er også et klart flertall som synes det er meget eller ganske nyttig at læremiddelet kan lastes ned og bearbeides fritt (73 %) og at ordforklaringer som blir synlig ved at man klikker eller holder musepekeren (79 %).

Blant undergrupper er det gjennomgående at det er færre barnehageansatte synes de ulike faktorene som er nevnt i grafen ovenfor er meget nyttig sammenlignet med lærerne.

Det er også et klart flertall som vurderer "Læreveiledning som viser hvilke muligheter som ligger i læremiddelet" (89 %) og "Åpne oppgaver som lar elevene reflektere" (88 %) som meget eller ganske nyttig. Når det gjelder "Drilloppgaver, som for eksempel osv." er det en forskjell i svarmønsteret til dem som er barnehageansatte og til dem som er lærere. Mens 9 % av de barnehageansatte som synes dette er meget viktig, svarer 41 % av lærerne det samme.

Det er ingen store variasjoner i svarmønsteret til undergruppene når det gjelder "Hvordan læremiddelet er brukt av andre lærere" og "Kommentarer fra andre brukere knyttet til de ulike læremidlene". Det er også et flertall som vurderer disse som meget eller ganske nyttig.

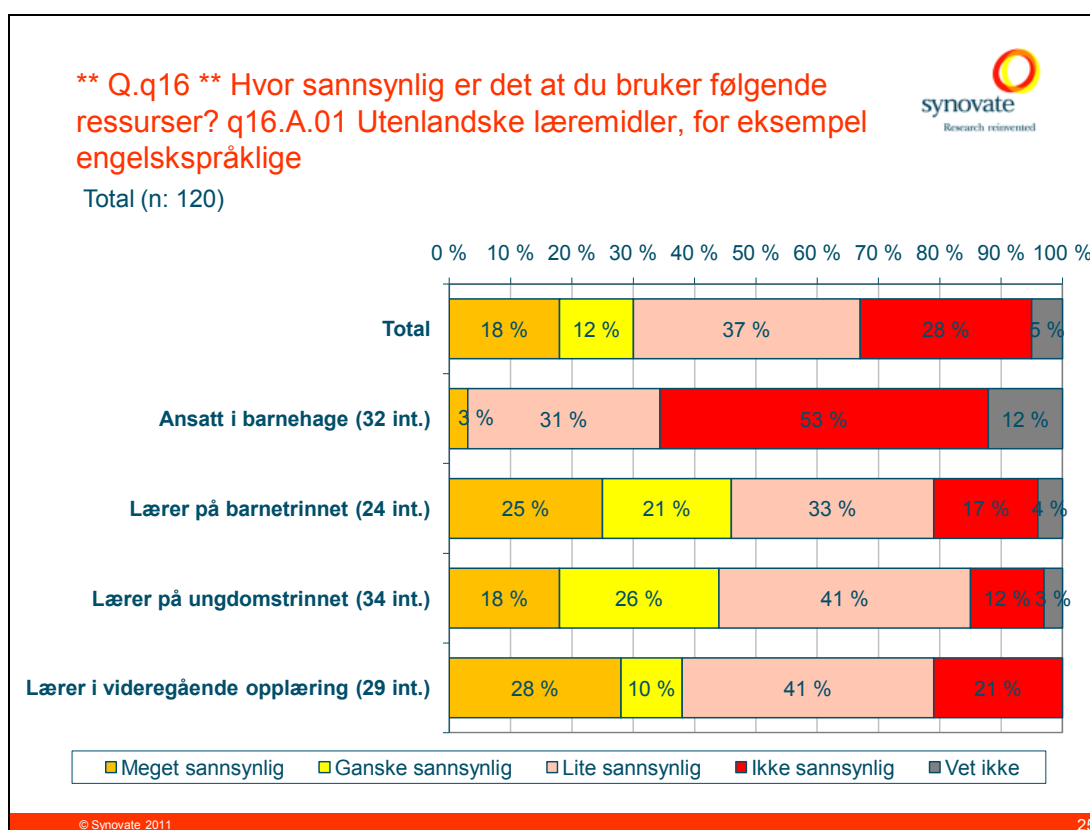
4.7 Muligheter og ressurser som det er sannsynlighet for vil bli brukt i fremtiden

Som en ser fra figuren ovenfor, er det et flertall som svarer at det er sannsynlig at de vil dele sine egne erfaringer og undervisningsopplegg hvis muligheten byr seg. Når det gjelder sannsynligheten for å bruke de andre mulighetene er svarene mer delte. Et lite flertall svarer at det er meget eller ganske sannsynlig at de vil "Delta i diskusjonsforum med andre brukere om bruk av læremidler du selv har brukt eller vurderer å bruke". Tendensen er at det er flere lærere enn barnehageansatte som ville benyttet seg av disse mulighetene.

Utvalget er delt i oppfatningen av hvor sannsynlig det er at de vil gi "Poeng/karakter til læremiddel", mens det er et mindretall som svarer at det er særlig sannsynlig at de vil "Dele fotografier" og "Gi skriftlig vurdering av læremiddel".

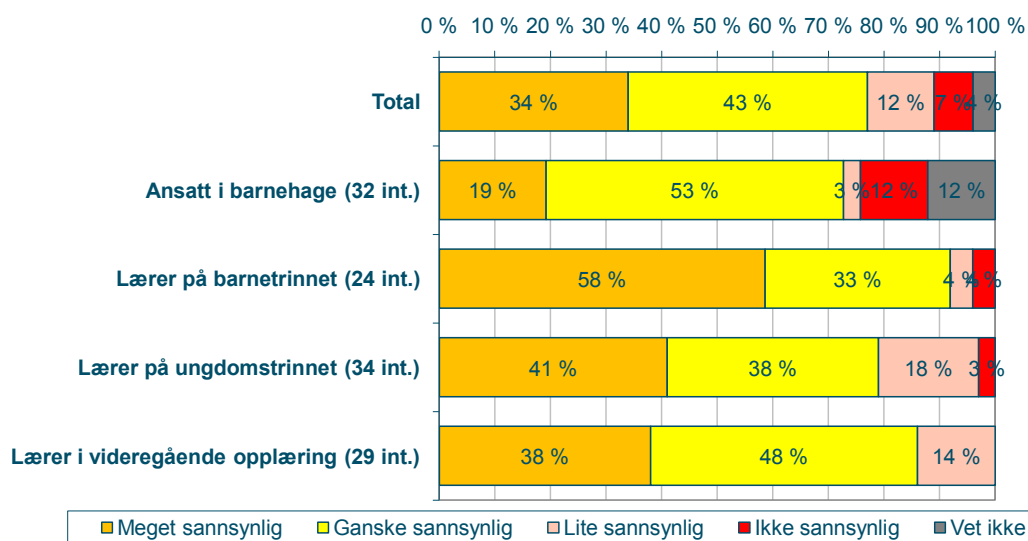
På spørsmålet om hvor sannsynlig det er at respondenten vil bruke ulike former for ressurser, er det til dels store forskjeller i svarmønsteret mellom de ulike respondentgruppene. Vi har derfor i grafene brutt ned resultatene på type respondenter (yrkesbakgrunn).

Hele 84 % av de som er ansatt i barnehagen svarer at det er enten lite eller ikke sannsynlig at de vil bruke utenlandske læremidler i sin undervisning/opplæring. Det kan vel sies å være naturlig siden utenlandsk språk som engelsk i liten grad blir brukt i opplæringen i barnehagen. Lærerne er noe mer delt i synet på hvor sannsynlig dette er.

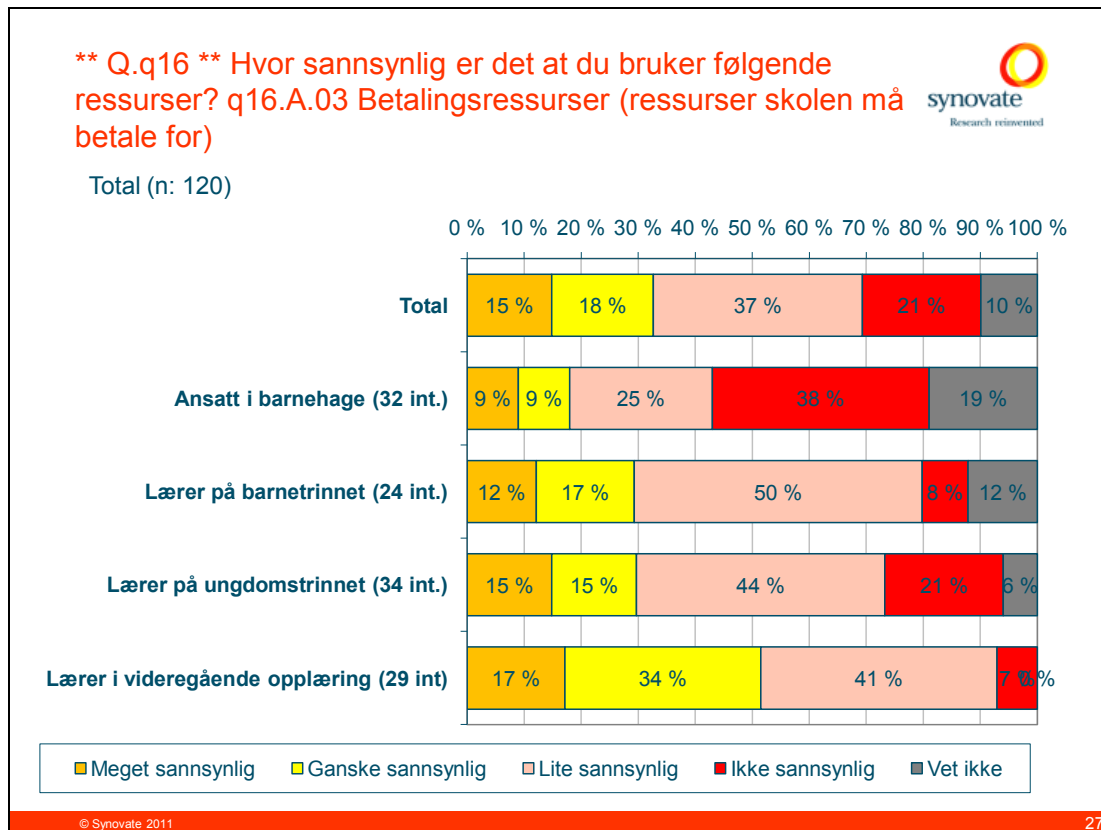
**** Q.q16 ** Hvor sannsynlig er det at du bruker følgende ressurser? q16.A.02 Samiske læremidler produsert i Finland og Sverige**

Total (n: 120)

Totalt sett er det et klart flertall (77 %) som mener at det enten er meget eller ganske sannsynlig at de vil bruke samiske læremidler produsert i Finland og Sverige.

Blant undergrupper er det særlig lærere fra barnetrinnet som ser på det som meget sannsynlig at de vil bruke samiske læremidler produsert i Finland og i Sverige.

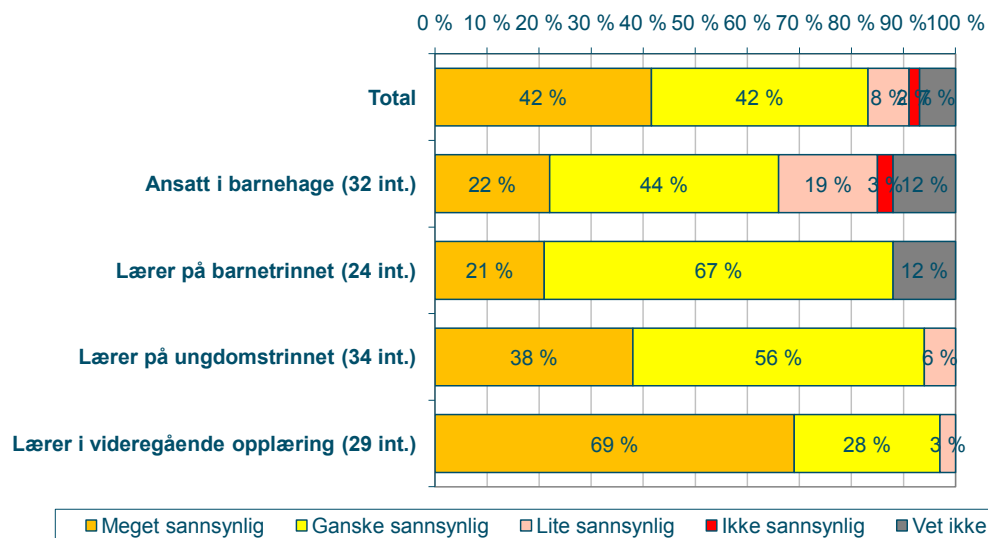

Totalt sett er det en overvekt av respondenter som anser det som enten lite eller ikke sannsynlig at de vil bruke ressurser som skolen må betale for.

Blant lærere i videregående opplæring er det en noe delt oppfatning om hvor sannsynlig de anser muligheten for at de vil bruke ressurser som skolen må betale for. Blant de øvrige respondentene svarer hovedvekten at det enten er lite eller ikke sannsynlig at de vil bruke betalingsressursene.

**** Q.q16 **** Hvor sannsynlig er det at du bruker følgende ressurser? q16.A.04 Medieobjekter som for eksempel video, lydfiler, bilder eller lignende

Total (n: 120)

© Synovate 2011

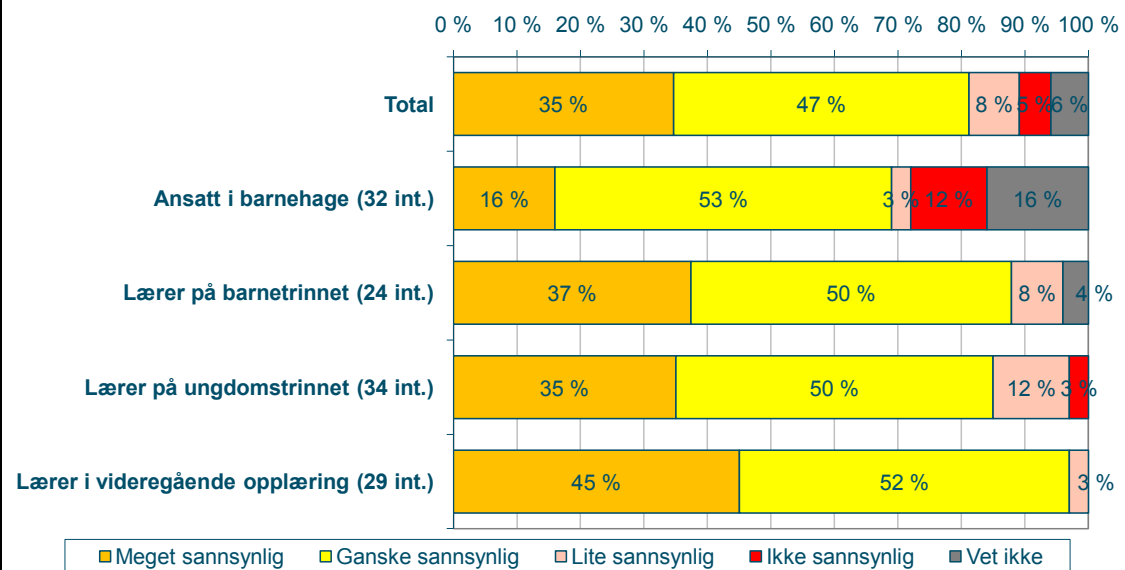
28

84 % av respondentene svarer at det er meget eller ganske sannsynlig at de vil bruke medieobjekter i sin undervisning.

Blant lærere i videregående opplæring svarer hele 97 % at dette er enten meget eller ganske sannsynlig.

**** Q.q16 ** Hvor sannsynlig er det at du bruker følgende ressurser? q16.A.05 Ressurser utviklet av andre lærere og som de har delt på nett**

Total (n: 120)

© Synovate 2011

29

82 % av respondentene svarer at de ville brukt ressurser som er utviklet av andre lærere og som de har delt ut på nettet. Dette samsvarer i stor grad med at et flertall også svarer at det er sannsynlig at de ville delt sine egne arbeidserfaringer med kollegaer.

4.8 Tilbakemeldinger på hva som ønskes av digitale læremidler

Av de 120 intervjuede, var det 55 av dem som valgte å svare på spørsmål 17 (Er det ressurser eller digitale læremidler du i dag savner, som ville bedret din undervisning/opplæring eller gjort det lettere å planlegge?) og 35 som valgte å svare på spørsmål 18 (Har du andre innspill til utformingen av digitale læremidler?). Gjennomgående er tilbakemeldingen at samiske læremidler har vært savnet, noe som samsvarer med funnene fra den kvalitative undersøkelsen. Vi har fått inn mange ulike og interessante tilbakemeldinger, og vil her presentere noen av de mest fremtredende funnene.

Digitale læremidler i alle fag på samisk (14 respondenter)

Flere av respondentene har gitt uttrykk for at de ønsker digitale læremidler på samisk i sitt fag, som matematikk og naturfag. Noen har også gitt tilbakemelding på at de savner digital ordbok. Når det gjelder undervisning på samisk, er det noen som ønsker at man deler læremidlene inn etter de ulike nivåene og ulike temaene (som dialekter, språkhistorie og samisk historie). En respondent gir følgende tilbakemelding:

”Trenger ikke å finne opp kruttet på nytt. Finnes utallige ulike nettsider for språklæring (på engelsk f.eks), og mange av disse sidene bør kunne tilpasses til samisk.”
(Lærer på videregående skole)

Gjøre de digitale læremidlene interessante for elevene/barna (20 respondenter)

Flere lærere og barnehageansatte uttrykker ønske om at læremidlene må være tilpasset elevene. De må kunne vekke interesse, være brukervennlige, lettleste og gi korte forklaringer. Som konkrete eksempler ønsker flere seg animasjoner, videosnutter og dataspill på samisk, bilder, enkle og konkrete arbeidsoppgaver som kryssord og utfyllingsoppgaver og sanger og joik med samisk tekst. Noen gir også uttrykk for at det bør fokuseres på egenvurderingsskjema for elevene. En respondent gir følgende tilbakemelding på hva som savnes:

”Interaktive spill med ulike former for oppgaver, som fenger større barn/ungdom.”
(Lærer på ungdomsskolen)

Brukervennlig og oversiktlig (10 respondenter)

Flere ønsker også fokus på å gjøre de digitale læremidlene oversiktlige og brukervennlige, slik at de slipper å bruke mye tid på å finne seg frem til den informasjonen de trenger. Det er noen som har gitt uttrykk for at de ønsker muligheten til å kunne tilpasse læremiddelet sin egen undervisning. En respondent gir blant annet følgende tilbakemelding:

”Slik det er nå, må man leite og leite, vet ikke hvor man finner, og har ikke den tida som trengs til å finne frem.”
(Lærer på barneskolen)

En annen respondent gir følgende tilbakemelding:

” Digitale ressurser som har innlogging, der lærer kan se hvor mye eleven kan og har gjort, som cashkontroll.no, har enkelt innloggings og administrasjonsopplegg..”
(Lærer på ungdomsskolen)

Tilpasse de digitale læremidlene de ulike trinnene/nivåene (10 respondenter)

Flere i målgruppen ønsker seg samiske digitale læremidler som er tilpasset ulike alderstrinn, både i barnehagen og på skolen. En respondent ønsker seg nettbøker til alle trinn. En annen respondent gir følgende tilbakemelding på hva som savnes:

” Noe enkelt til småskoletrinnet, vanskeligere på mellomtrinnet”
(Lærer på barneskolen)

Tilpasse de digitale læremidlene til læreplaner/mål (5 respondenter)

Noen respondenter fokuserer på at det er viktig at læremidlene er knyttet opp mot kompetansemålene og at det kommer frem i læremiddelet.

En respondent gir følgende tilbakemelding på hva som savnes:

”Ressurser knyttet til kompetansemål” (Lærer på ungdomsskolen)

Tilgang på datamaskiner (3 respondenter)

3 respondenter har gitt tilbakemelding på at de ønsker flere datamaskiner i barnehagen/skolen.

NDLA på samisk (4 respondenter)

Av lærerne på den videregående skole, er det noen som ønsker å utvikle samisk som fag innenfor NDLA (Nasjonal Digital Læringsarena).

Digitale læremidler på alle samiske språk (8 respondenter)

Det er noen som ønsker at de digitale læremidlene skal oversettes til alle samiske dialekter. Særlig blir Sør-samisk nevnt (5 respondenter) En respondent gir følgende tilbakemelding på hva hun/han savner:

”Samiske dialekter / språk - kart med eksempler på ord, oppleste tekster mm.”
(Lærer på videregående skole)

PowerPoint presentasjoner (2 respondenter)

To respondenter har gitt tilbakemelding på at de ønsker ferdige Power Point presentasjoner som de kan bruke i undervisningen.